

ESKİŞEHİR **TURİZM SEKTÖR** RAPORU 2025

ÖNSÖZ

Eskişehir, Türkiye'nin kalbinde, sadece tarihi ve kültürel zenginlikleriyle değil, aynı zamanda çağdaş şehir yaşamıyla dikkat çeken bir şehirdir. Kültürlerin birleştiği ve modern unsurları harmanlayan Eskişehir; eşsiz, özel ve büyüleyici bir şehirdir. Son yıllarda, özellikle turizm sektörünün hızla gelişmekte olduğu Eskişehir; tarihi derinliği, kültürel zenginlikleri ve doğal güzellikleri ile dikkatleri üzerine çekmektedir. Bu rapor, Eskişehir'in turizm potansiyelini açığa çıkarmak ve bu dikkat çekici potansiyeli sürdürülebilir bir şekilde değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Hedefimiz, Eskişehir'in turizmden aldığı payı artırmak, şehrin ekonomik kalkınmasına katkı sağlamak ve dünya turizmi arenasında Eskişehir'in hak ettiği yere gelmesine destek olmaktır. Tüm paydaşların birlikte yaratacağı sinerji ile Eskişehir'in turistik cazibesini daha da arttıracığına, uluslararası tanınırlığını kuvvetlendireceğine ve turizm gelirlerini büyüteceğine inanıyoruz. Bu kapsamlı rapor, turizm sektöründe faaliyet gösteren tüm paydaşlar ve karar vericiler için değerli bir rehber niteliğindedir ve Eskişehir'in turizm alanındaki gelişimini desteklemek, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir ekonomik büyümeye katkıda bulunmak amacıyla dikkatle ve özenle hazırlanmıştır. Ek olarak, sürdürülebilir turizm anlayışı doğrultusunda çevresel koruma, kültürel mirasın korunması ve toplumsal farkındalığı artırmak için adımlar atılması Eskişehir turizminin geleceğine değer katacaktır.

İÇİNDEKİLER

1 ESKİŞEHİR TURİZM SEKTÖR RAPORU

1 ESKİŞEHİR

7 ESKİŞEHİR TARİHİ

8 ESKİŞEHİR'İN TURİZM POTANSİYELİ

13 ESKİŞEHİR'DE GEZİLECEK YERLER

13 Tarihi Odunpazarı Evleri

13 MÜZELER

13 Eskişehir Ticaret ve Sanayi Müzesi (ETO Müze)

13 Yılmaz Büyükerşen Balmumu Heykeller Müzesi

14 Odunpazarı Modern Müze (OMM)

14 Eskişehir Hamam Müzesi

14 Turasaş Devrim Otomobilleri Müzesi

14 TCDD Müzesi

15 Cumhuriyet Tarihi Müzesi

15 Kurtuluş Müzesi

15 Eskişehir Kent Belleği Müzesi

15 Çağdaş Cam Sanatları Müzesi

16 İmren Erşen Oya Müzesi

16 Odunpazarı Belediyesi Cam Sanatları Merkezi ve Cam Sanatları Müzesi

16 Cam Sanatları Merkezi

16 Uluslararası Çağdaş Seramik Sanatları Müzesi

17 Anadolu Üniversitesi Karikatür Müzesi

17 Yunus Emre Yazı Sanatları Müzesi

17 Kazan Tatarları Kültür Müzesi

17 Zühal Yorgancıoğlu Moda Tasarım Müzesi

18 Lületaş Galerisi (Müzesi)

18 Tayfun Talipoğlu Daktilo Galerisi (Müzesi)

18 Ahşap Eserler Galerisi

18 Eldem Sanat Galerisi

18 Yeşil Efendi Konağı, Atatürk ile Bir Gün Galerisi

18 Osman Yaşar Tanaçan Fotoğraf Galerisi

18 Çağdaş Sanatlar Galerisi

18 Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu Kırım Tatar Galerisi

18 Ergün Başar Portre Galerisi

19 Berna Türemen Kedi Sanat Evi ve Ali İsmail Türemen Mavi Sanat Evi

19 Yağcızade Konağı (Ataol Behramoğlu Kitaplık ve Müzesi)

19 Bey Konakları

19 Kaymakam Konağı

19 Akçacılar Konağı

19 Hafız Ahmet Efendi Konağı

20 Kayıkçılar Konağı

20 Balkan Kültür Evi

20 Kuzey Kafkas Kültür Evi

20 Kafkas Kültür Evi (Ayvazlar Konağı)

20 Atlıhan El Sanatları Çarşısı

20 Kırk Ambar Çarşısı

20 Arasta El Sanatları Çarşısı

20 Atatürk Lisesi

20 TÜRBELER

20 Kurşunlu Külliyesi ve Camii

21 Hasan Dede Türbesi

21 Ahu Mahmud Dede Türbesi

21 Mehmet Sadık Efendi Türbesi

21 Şeyh Edebali Türbesi

21 Yunus Emre Türbesi ve Mezarı

21 Seyit Battalgazi Türbe ve Külliyesi

22 Himmet Baba Türbesi

22 Şeyh Sücaaddi-i Veli Külliyesi ve Türbesi

22 PARKLAR

22 Kentpark

22 Sazova Bilim Kültür Sanat Parkı

23 Hayvanat Bahçesi ve Akvaryum Dünyası

23 Vecihi Hürkuş Havacılık Parkı

23 Şelale Parkı

23 Uğur Mumcu Parkı

23 Cumhuriyet Parkı

24 Kanlı Kavak Raif Özgür Parkları

24 Basın Parkı

24 Haller Gençlik Merkezi

24 Şehr-i Aşk Adası

24 GASTRONOMİ

25 İLÇELER

25 Alpu

25 Beylikova

26 Çifteler

27 Günyüzü

27 Han

29 İnönü

30 Mahmudiye

30 Mihalgazi

31 Mihallıççık

32 Sarıcakaya

33 Seyitgazi

34 Sivrihisar

35 ESKİŞEHİR'İN TURİZM KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ
36 ESKİŞEHİR'İN ARTIRILABİLECEK TURİZM KAYNAKLARI,
HEDEF VE STRATEJİLER

ESKİŞEHİR TURİZM SEKTÖR RAPORU

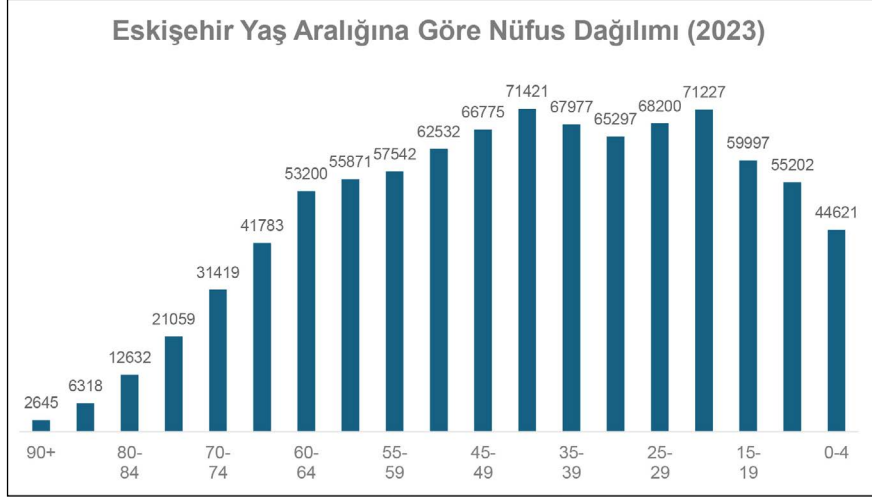
Turizm günümüzde birçok ülkenin ekonomik gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye tarihi ve kültürel zenginlikleriyle dikkat çeken bir turizm destinasyonudur. Karayolu, demiryolu ve hava ulaşımı bakımından önemli imkanlara sahip olan Eskişehir, ülkemizin en önemli şehirleri olan İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa Antalya ve Konya'nın merkezinde yer almaktadır. Hızlı tren hat uzunluğunda ilk sırada yer alan Eskişehir; Ankara'ya 1 saat 30 dakika, İstanbul'a 2 saat 50 dakika, Konya 2 saatlik mesafede bulunmaktadır. 6 il ile sınır bağlantısı bulunan şehrin karayoluyla İzmir'e 411 km, Antalya'ya 424 km, Bursa'ya 155 km mesafesi bulunmaktadır. Bu bağlamda Eskişehir hem tarihi hem de modern yapıları ile öne çıkan bir şehir olarak turistlerin ilgisini çekmektedir.

ESKİŞEHİR

Eskişehir; İç Anadolu bölgesinde yer alan, 1993 yılında çıkarılan kanunla Büyükşehir belediyesi olan bir şehirdir. Eskişehir'in iklimi İç Anadolu Bölgesi tipi karasal iklimdir. Kışları soğuk ve kar yağışlı, yazlar sıcak ve yağışsızdır. Ortasından Porsuk Çayı geçtiği için Avrupa tarzı bir şehir olarak algılanmaktadır. Ayrıca içerisinde Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesinin bulunması nedeniyle bir öğrenci kenti görünümündedir. Bu sebeple aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi genç bir nüfusa sahiptir.

Üniversite Adı	Öğrenci Türü	2024 Yılı Öğrenci Sayısı
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	Birinci Öğretim	27.732
	İkinci Öğretim	445
	Uzaktan Öğretim	2.429
	Açık Öğretim	1.864.160
	Toplam	1.891.766
OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	Birinci Öğretim	24.765
	İkinci Öğretim	4.673
	Uzaktan Öğretim	212
	Toplam	29.650
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	Birinci Öğretim	14.616
	İkinci Öğretim	45
	Uzaktan Öğretim	421
	Toplam	15.082
Genel Toplam	1.936.498	

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

Kaynak: TÜİK, 2024

Eskişehir'e ait bir başka nüfus istatistiği de aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

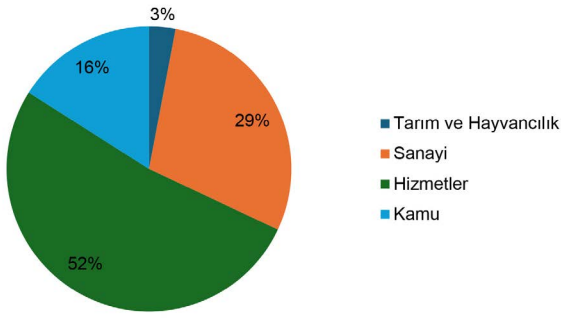
Eskişehir Nüfus İstatistikleri (2023)		
	Eskişehir	Türkiye
Çocuk Bağımlılık Oranı (%)	24,1	31,3
Nüfus Yoğunluğu (Kilometrekareye Düşen Kişi Sayısı)	66	111
Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü	2,6	3,1
Ortanca Yaş	37,8	34
Toplam Hane Halkı Sayısı	336.955	26.309.332
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	42,1	46,3
Yaşlı Bağımlılık Oranı (%)	17,9	14,9
Yıllık Nüfus Artış Hızı (Binde)	9,6	1

Kaynak: TÜİK, 2024

Eskişehir kamu sektörünün yanı sıra özel sektörde de çeşitli alanlarda faaliyet göstermektedir. Sahip olduğu Organize Sanayi Bölgesi (OSB) ile pek çok ile örnek olmuş ve Türkiye'nin sayılı illerinden biri haline gelmeye başlamıştır.

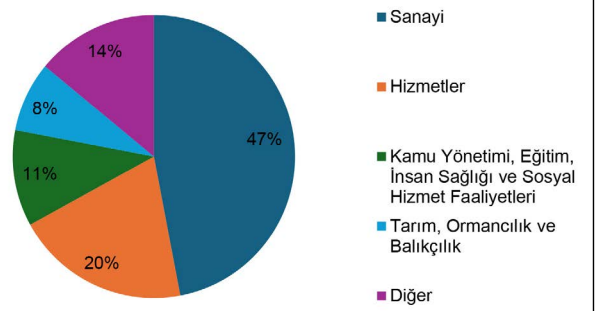
Aşağıdaki tablo ve grafiklerde Eskişehir'in ekonomisine ait veriler yer almaktadır.

Eskişehir İşgücünün Sektörlere Göre Dağılımı (2022)

Kaynak: TÜİK, 2024

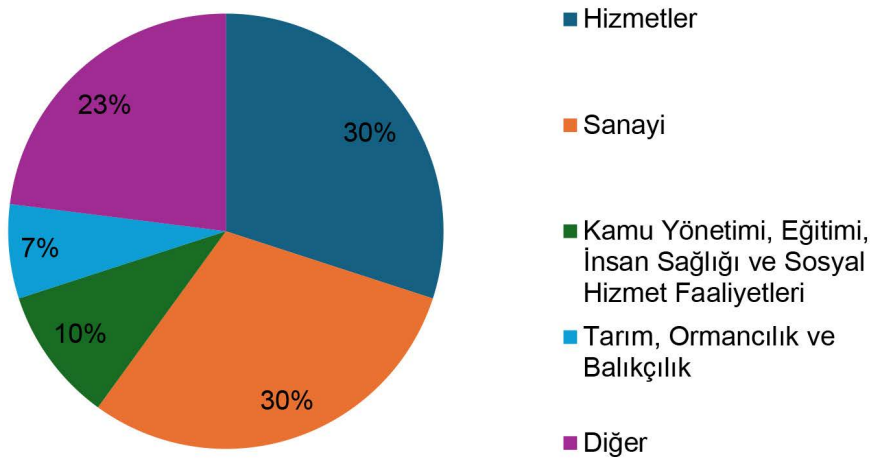
Eskişehir'de Sektörlerin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla İçindeki Payı (2024)

Kaynak: TÜİK, 2024

*Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya Vergi ve Sübvansiyonlar dâhil edilmeden hesaplanmıştır.

Türkiye'de Sektörlerin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla İçindeki Payı (2024)

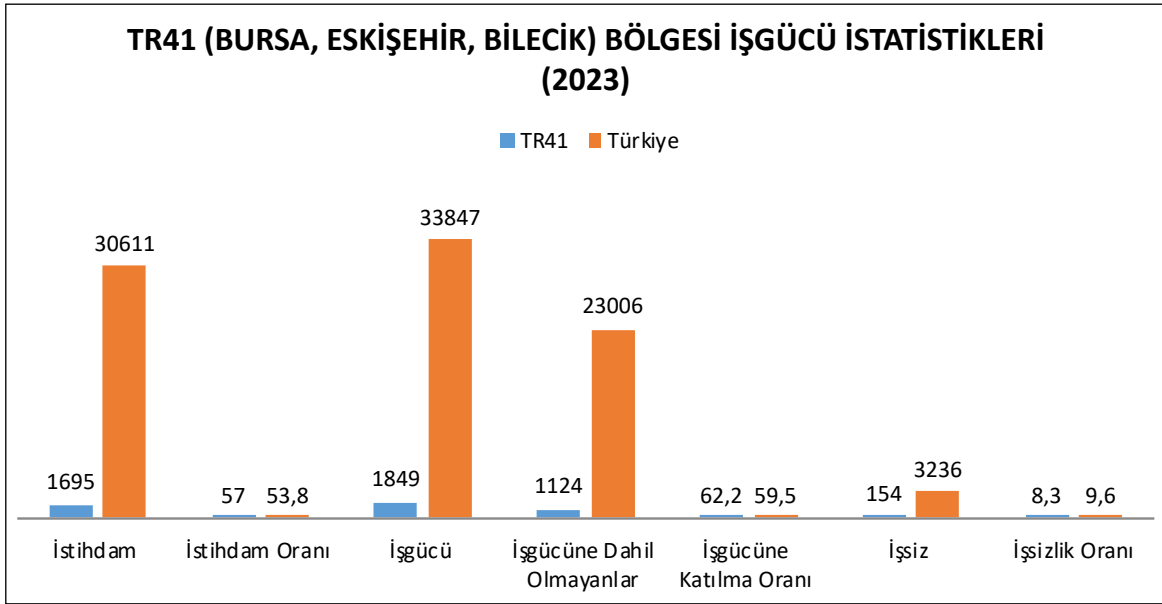

Kaynak: TÜİK, 2024

*Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya Vergi ve Sübvansiyonlar dâhil edilmeden hesaplanmıştır.

ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER	YÜKSELEN SEKTÖRLER
Havacılık ve Savunma Sanayi	Animasyon, Oyun ve Yazılım
Raylı Sistemler	Otomotiv
Seramik	Turizm
Beyaz Eşya	Madencilik
Makine Metal	
Gıda	

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

**TİM Türkiye'nin İlk 1000 İhracatçısı Listesinde
Eskişehir'den Yer Alan Firmaların Listesi (2024)**

Sıra No	2023 Genel Sıralaması	Firma Adı
1	2	Ford Otomotiv San. A.Ş.
2	10	Arçelik A.Ş.
3	21	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü
4	24	Şişecam Dış Tic. A.Ş.
5	65	Tusaş Motor Sanayi A.Ş.
6	78	Candy Hoover Euroasia Gereçleri Ev Gereçleri Sa. Ve Tic. A.Ş.
7	232	Alp Havacılık San. Tic. A.Ş.
8	243	-
9	358	Europen Dış Tic. A.Ş.
10	388	RHI Magnesita Turkey Refrakter Ticaret A.Ş.
11	389	Yorglass Cam San. ve Tic. A.Ş.
12	541	Emsa Enerji Pazarlama ve Dış Dış Ticaret Anonim Şirketi
13	620	Hastavuk Gıda Tarım Hayvancıl. San. Ve Tic. A.Ş.
14	650	Tezkim Dış Ticaret Anonim Şirketi
15	673	Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv
16	864	Yan San. Tic. A.Ş.Korel Elektronik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
17	889	Hisarlar İthalat İhracat Pazarlama A. Ş.
18	967	Yurtbay Seramik Sanayi Ve Ticaret A.Ş.

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

Eskişehir'den İSO 500 Listesinde Yer Alan Firmaların Listesi (2024)	
İSO 500 Listesi Sıra No	Firma Adı
2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.
7	Arçelik A.Ş.
16	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.
34	ETİ Gıda san. ve Tic. A.Ş.
40	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Kırka Bor İşletme Müdürlüğü
67	Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
86	Modern Oluklu Mukavva Ambalaj San. ve Tic. ve A.Ş.
140	TUŞAŞ Motor Sanayii A.Ş.
157	Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş.
158	Pınar Süt Mamülleri Sanayii A.Ş.
166	Renta Elektrikli Aletleri San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.
283	Hastavuk Gıda Tarım Hayvancılık San. ve Tic. A.Ş.
364	Yorglass Cam San. ve Tic. A.Ş.
369	Konveyör Beyaz Eşya ve Otomotiv Yan San. Tic.
399	Aş. Türkiye Raylı Sistem Araçları Sanayii AŞ
423	Korel Elektronik San. ve Tic. ve A.Ş.
429	İzocam Tic. ve San. A.Ş.
442	Seranit Granit Seramik San. ve Tic. A.Ş.
444	Alp Havacılık San. Tic. ve A.Ş.

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

Eskişehir'den İSO İkinci 500 Listesinde Yer Alan Firmaların Listesi (2024)	
İSO 500 Listesi Sıra No	Firma Adı
25	Europen Endüstri İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
34	Gold Harvest Kuruyemiş Gıda ve Tarım
77	Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. Teknika Plast Teknik Kalıp Plastik San. ve Tic. A.Ş.
134	Tic. A.Ş. RHI Magnesita Turkey Refrakter Tic. A.Ş.
162	Yurtbay Seramik San. ve Tic. A.Ş.
175	Ode Yalıtım San. ve Tic. A.Ş.
200	Rekor Kauçuk San. ve Tic. A.Ş.
286	Emsa Elektromotor Alternatör San. ve Tic. A.Ş.
347	Eskim Kimya San. ve Tic. A.Ş.
392	Peyman Kuruyemiş Gıda Aktariye Kimyevi Maddeler Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

ESKİŞEHİR TARİHİ

Eskişehir Porsuk Çayı'nın içinden geçtiği düz bir arazide konumlanmıştır. M.Ö. 1460'larda Hititler'in burada bir yerleşim kurdukları düşünülmektedir. M.Ö 700'de yönetime gelen Frigyalılar ise, Dorylaeum'u kurmuşlar. Şehir ilerleyen yıllarda Romalıların ve Celtler'in kontrolüne geçmiştir. Bir rivayete göre buraya ilk gelenler, kendilerine yerleşmek için uygun bölgeyi seçebilmek adına Porsuk Nehri'nin etrafında değişik yerlere koyun akciğeri ve karaciğeri asmışlar, çürümeden en uzun süre dayanan ciğerin olduğu yeri yerleşim alanı olarak seçmeyi amaçlamışlardır. Yerleşim için belirlenen ilk en uygun bölge, günümüz Odunpazarı mevki ve daha sonraları Dorylaeum şehri olan Sarhöyük olmuştur. Eskişehir, Ortaçağ'a kadar Dorylaion ve Doryllaеum adlarıyla anılmış, Friglerin ardından sırasıyla Lidyalıların, Perslerin, Makedonların ve Romalıların egemenliği altına giren Eskişehir, 1074 yılında Selçukluların eline geçmiştir. O dönemde Sultanönü adıyla bilinen kent mimari açıdan bir hayli gelişmiştir.

Bizans döneminde kentte üç önemli yerleşim alanı karşımıza çıkmaktadır. Bunlar Dorylaion denilen bölge, buranın 3 kilometre batısında, günümüzde Hamamyolu olarak bilinen kaplıcalar bölgesi (Ilıca) ve kentin 11 kilometre kuzey batısında bulunan Karacahisar Kalesinin bulunduğu bölgedir. Kalede gerçekleştirilen kazı çalışmaları ve çıkan Bizans sikkeleri, kalenin 7-11. yüzyıl arasında

iskan olduğunu ve bunun Geç Bizans'a kadar neredeyse kesintisiz olarak devam ettiğini göstermektedir. Osman Bey Söğüt'e yerleştikten sonra Karacahisar Tekfuru ile savaşmış onu yenerek 1288 yılında Karacahisar Kalesini almıştır. Karacaşehir'deki ilk yerleşimin ise Karacahisar'ın Osmanlılar tarafından fethedilmesinden sonraki bir dönemde olduğu düşünülmektedir. Osmanlı kaynaklarında Karacahisar ve Karacaşehir'in adlarının zaman zaman birbiri yerine kullanıldığı görülmektedir. Karacahisar Kalesi'nin önemli bir uç kalesi olduğu, 1299 yılında ilk hutbenin okutularak Osmanlı Beyliği'nin kurulduğu ve ilk gümüş sikkenin bastırıldığı yer olduğu çeşitli kroniklerde belirtilmektedir.

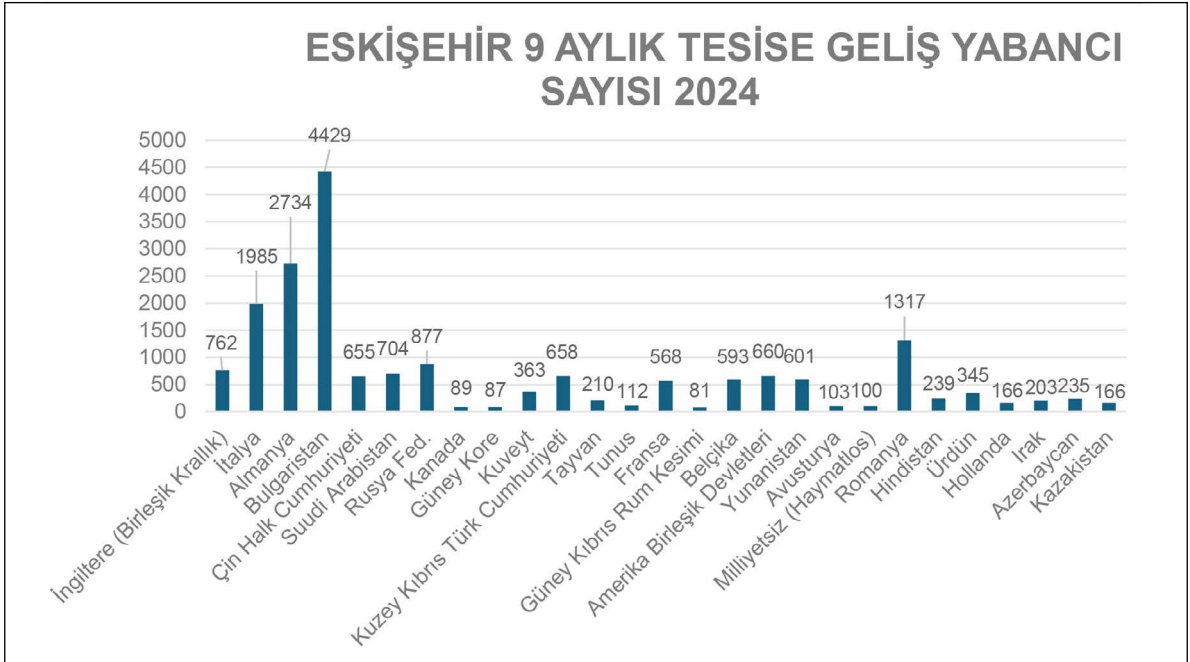
Kent bugünkü adını Türklerin bölgeye yerleşmesiyle almıştır. Buradaki antik şehrin kalıntılarına bakarak, bölgeye "eski şehir" demişlerdir. Adının aksine kendini sürekli yenileyen şehir, Hitit uygarlığından izlere ve özellikle Frigya Krallığı'ndan birçok kalıntıya sahiptir.

Şehir, 1877-1878 Osmanlı - Rus Harbi'nden sonra muhacirlerle beraber kalabalıklaşmaya başlamış ve gelişmiştir. Eskişehir'in asıl gelişmesi ise demiryolunun işletmeye açılmasından sonra olmuştur.

ESKİŞEHİR'İN TURİZM POTANSİYELİ

Eskişehir son yıllarda turistlerin çokça tercih ettiği destinasyonlardan biridir. Yerli turistlerin yanı sıra yabancı turistler tarafından da sıklıkla tercih edilmektedir.

2024 yılı 9 aylık süreçte yabancı turist ziyaretleri ülke bazlı aşağıdaki grafiklerde yer almaktadır.

Kaynak: Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Konaklama Verileri Eskişehir 2024 Ocak - Kasım

Eskişehir'de çok aktif olmamakla birlikte havalimanı da bulunmaktadır. Eskişehir Hasan Polatkan Havalimanı'na ait istatistik verileri de aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

HAVAYOLU (HASAN POLATKAN HAVALİMANI)			
Eskişehir Hasan Polatkan Havalimanı istatistikleri (2023)			
	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Tüm Uçak Trafiği	5.015	729	5.744
Yolcu Trafiği (Gelen Giden)	57	93.05	93.162
Ticari Uçak Trafiği	1	603	604
Yük Trafiği (Bagaj+Kargo+Posta)	1	2.030	2.031
Kargo Trafiği		1	1

Kaynak: Devlet Hava Meydanları İşletmesi

Eskişehir'de konaklama yapacak turistler için şehirdeki işletmelere ait yatak kapasitesi verileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Eskişehir'de İşletme, Yatırım ve Basit Konaklama İşletme Belgeli Tesis Sayısı, Oda ve Yatak Sayısı (2024)		
Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
40	2.512	5.002
2024 Yılı Yatırım Belgeli		
Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1	110	220
2024 Yılı Basit Konaklama İşletme Belgeli		
Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
55	1.694	3.368

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

Eskişehir'de konaklamayı tercih eden turistlere ait veriler ilçe bazlı ve işletme doluluk oranlarını içerecek şekilde aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Turizm İşletme Belgeli Konaklama İstatistikleri (2023)						
Tesise Geliş Sayısı				Ortalama Kalış Süresi		
İlçeler	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Mihalgazi	2	14.716	14.718	1	2,9	2,9
Odunpazarı	16.743	193.101	209.844	2,11	1,5	1,6
Sivrihisar		161	161		4,0	4,0
Tepebaşı	26.162	286.413	312.575	1,89	1,4	1,5
Toplam	42.907	494.391	537.298	1,9	1,5	1,5
Geceleme				Doluluk Oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Mihalgazi	2	43.462	43.464	-	21,5	21,5
Odunpazarı	35.250	304.832	340.082	3,8	33	36,8
Sivrihisar	-	652	652	-	22,6	22,6
Tepebaşı	49.338	420.451	469.789	4,3	36,9	41,2
Toplam	84.590	769.397	853.987	3,7	33,9	37,6

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

Eskişehir'e gelen turistlerin büyük bir bölümü kültür turizmi için şehri tercih etmektedir. Aynı şekilde Eskişehir halkı da şehirde bulunan başta kütüphaneler olmak üzere müze vb. kültürel faaliyetlerden fazlasıyla yarar sağlamaktadır. Eskişehir'e ait kültür istatistikleri de aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

ESKİŞEHİR KÜLTÜR İSTATİSTİKLERİ			
2022 Yılı Kültür Verileri	Eskişehir	Türkiye	Türkiye Oranı
Halk Kütüphanelerinden Bin Kişi Başına Yararlanma Sayısı	689	314	%219,4
Özel Müze Ziyaretçi Sayısı	977.853	14.890.214	%6,5
Özel Müze Personel Sayısı	167	2.781	%6
Özel Müze Sayısı	13	341	%3,8
Halk Kütüphanelerindeki Kullanıcı Sayısı	624.550	26.788.378	%2,3
Halk Kütüphanelerinden Ödünç Verilen Materyal Sayısı	191.695	9.476.748	%2
Ören Yeri Sayısı	2	144	%1,3
Halk Kütüphanelerindeki Kitap Sayısı	304.460	23.091.168	%1,3
Halk Kütüphane Sayısı	12	1.257	%0,9
Özel Müze Eser Sayısı	3.247	424.477	%0,7
Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Müze Eser Sayısı	19.749	3.325.643	%0,5
Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Müze Sayısı	1	211	%0,4
Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Bağlı Müze Ziyaretçi Sayısı	31.228	30.932.311	%0,1

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

Eskişehir Tiyatro ve Sinema İstatistikleri (2023)			
Sinema	2023 Yılı	Eskişehir	Türkiye
	Film Sayısı	365	15.658
	Koltuk Sayısı	4.436	286.603
	Seyirci Sayısı	665.188	31.005.844
	Salon Sayısı	37	2.618
Tiyatro	2023 Yılı	Eskişehir	Türkiye
	Eser Sayısı	60	8.223
	Gösteri Sayısı	312	27.399
	Koltuk Sayısı	4.086	326.713
	Seyirci Sayısı	95.985	6.279.512
	Tiyatro Salonu Sayısı	10	808

Kaynak: BEBKA, Eskişehir'in Ekonomik Görünümü

Eskişehir sahip olduğu sağlık merkezleri sayesinde hem halkına hem gelen turistlere yetecek kadar kapasiteye sahiptir.

ESKİŞEHİR İLİ SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ 2023			
HASTANE SAYISI	15	YOĞUN BAKIM YATAK SAYISI	623
YATAK SAYISI	3625	AİLE HEKİMLİĞİ BİRİM SAYISI	293
UZMAN HEKİM SAYISI	1276	AİLE HEKİM BİRİMİ BAŞINA NÜFUS	3124
PRATİSYEN HEKİM SAYISI	575	10.000 Kişiye düşen YOĞUN BAKIM YATAK SAYISI (%)	7
ASIŞTAN HEKİMSAYISI	627	10.000 Kişiye düşen YATAK SAYISI (%)	40
TOPLAM HEKİM SAYISI	2478	YATAN HASTA SAYISI	169126
TOPLAM DIŞ HEKİMİ	535	YATILAN GÜN SAYISI	906314
ECZACI	523	AMELİYAT SAYISI	91016
HEMŞİRE	3534	YATAK DOLULUK ORANI (%)	68,5
EBE	710	ORTALAMA KALIŞ GÖNÜ	5,4
DİĞER SAĞLIK PERSONELİ	3478	YATAK DEVİR HIZI (%)	46,7
NİTELİKLİ YATAK SAYISI	2594	YATAK DEVİR ARALIĞI (%)	2,5
NİTELİKLİ YATAK ORANI (%)	86		

Kaynak: TÜİK, 2024

ESKİŞEHİR'DE GEZİLECEK YERLER

Tarihi Odunpazarı Evleri

Eskişehir'in kentsel gelişiminin temelini, şehrin güneyindeki tepe üzerinde kurulmuş olan Odunpazarı semti oluşturmaktadır. Daha önce köylüler, dağlardan getirdikleri odunları şimdiki Sebahattin Günday Park'ındaki meydana sattıkları için buraya Odunpazarı adı verilmiştir. Semt, Osmanlı sivil mimari yapıları ve sit alanına giren ahşap evleriyle günümüze kadar bozulmadan gelebilmiş nadir yerlerdendir. Odunpazarı'ndaki eşsiz tarihi doku geçmişle günümüz arasında bir köprü oluşturmuştur. Bölgede birçok sivil ve dini mimari bir arada yaşamaktadır. Tarihi Odunpazarı Evleri, bölgenin topografik yapısına uygun olarak sokak ve arazinin konumuna göre yerleşmiştir.

Evler, Anadolu-Türk kentinin geleneksel dokusunu yansıtmaktadır. Dar sokaklar boyunca bitişik nizam yapılmış olan 1, 2 ve 3 katlı evler çoğunlukla sokağa açılır. Evlerin alt katları kiler, depo, kömürlük, ambar olarak kullanılırken, cepheleri ya sağır bırakılmış ya da küçük pencerelerle hareketlendirilmiştir. Üst katlara baktığımızda ise, sokakla iletişimi sağlamak amacıyla cepheler çıkmalarla bütünleştirilirken, buralar yaşam alanı olarak kullanılmıştır. Çıkmalar, sokağın yapısına, arsanın şekline göre, üst katlarda geniş yaşam alanı oluşturabilmek, baş odayı dış cephede vurgulayabilmek, evin sokakla ve dış dünyayla iletişimini sağlayabilmek için şekillendirilmişlerdir.

Evlerin girişlerini, giriş kapıları ve bahçe kapıları olarak ayırabiliriz. Tek kanatlı ve çift kanatlı ahşap kapıların üzerleri geometrik motiflerle, çakma tekniğinde işçilik kullanılarak hareketlendirilmiştir. Çift kanatlı yapıların yapılmasının amacı, genellikle at arabasının girebilmesi içindir. Genellikle çift kanatlı kapılı evlerin, gelir düzeyi yüksek kişilere ait olduğu görülmektedir.

Odunpazarı evlerinde pencereler genellikle giyotin ya da çift kanatlı olarak yapılmıştır. Kare ve dikdörtgen formdaki pencereler üst katlarda, çıkmalarda, çıkma aralarında geniş yer tutar. Özellikle boş oda ya da köşk oda dediğimiz evin en değerli bölümleri çıkmanın olduğu cephede yer almaktadır. Bu nedenle pencerelere çok önem verilmiştir.

MÜZELER

Eskişehir Ticaret ve Sanayi Müzesi (ETO Müze)

Eskişehir Ticaret Odası tarafından açılan müze, şehrin ticari tarihine ışık tutmakta olup, müzede bu topraklarda varlık göstermiş /gösteren köklü firmalara ait nesnelerin ve belgelerin yanında, bu topraklarda yaşamış, sahip olduğu ticari zekâyla 'tuttuğu altın olan' namına kavuşmuş Frig Kralı Midas, lületaşının ilk ustalarından olan Ali Osman Denizköpüğü, mizah ustası Nasreddin Hoca, Friglerin kült anıtlarından biri olan Yazılıkaya, Eskişehir'de üretilen ilk lokomotif Karakurt, ilk yerli üretim otomobil, filmlere konu olmuş Devrim, ilk Osmanlı sikkesi ve Eskişehir'de basılmış şehir sikkeleri görülebilmektedir. Müze, içerisinde yer alan 600'den fazla eserle ziyaretçilerini Eskişehir'in ekonomik geçmişinde yolculuğa çıkarmaktadır.

Yılmaz Büyükerşen Balmumu Heykeller Müzesi

Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen'in Eskişehir'e kazandırdığı ve dünyaca tanınan "Madam Tussad" Müzesi'nin bir benzeri olan bu müzede, Yılmaz Büyükerşen'in bağışladığı yaklaşık 200 heykel arasında, tarihi kişiler ile yerli ve yabancı birçok ünlü kişinin balmumu heykeli ve farklı dönemlere ait Mustafa Kemal Atatürk balmumu heykelleri yer almaktadır.

Odunpazarı Modern Müze (OMM)

Osmanlı ve geleneksel Japon mimarisi ile Odunpazarı sivil mimarisi öğelerinden esinlenerek tasarlanan Odunpazarı Modern Müze, Türkiye'den ve dünyadan sanatçıların modern ve çağdaş eserlerinin evrensel bir bakış açısı ile sergileneceği, kültürlerarası diyalogu teşvik eden, sürekli yenilenen bir platformdur. Yaklaşık 4.500 m2 alana sahip olan OMM'da, sergileme alanları, çeşitli etkinlik mekanları, atölyeler, kafe ve müze dükkânı yer almaktadır.

Eskişehir Hamam Müzesi

Tarihi Odunpazarı bölgesinde yer alan Eskişehir Hamam Müzesi, 22 Ekim 2022 tarihinde ziyarete açılmış olup geleneksel Türk hamam mimarisi göz önünde bulundurularak modern bir tasarımla inşa edilmiştir.

Yıkanma kültürünü geçmişten günümüze ele alan Eskişehir Hamam Müzesi; Antik Çağ'da ve Roma'da Yıkanma Kültürü, Anadolu Hamam Tarihi, Koku - Hamam ve Tanıkları, Resimlerle Hamam Kültürü, Kadın Hamam Kültürü, Erkek Hamam Kültürü, Hamam Kültürü, Müze Koleksiyonu Sergileme Alanı ve Eskişehir Hamam Belgeseli Gösterim Odası olmak üzere sekiz alandan oluşmaktadır.

Üç katlı müzenin giriş katı; hamam mimarisinde camekan (soğukluk) alanını temsil etmekte olup kubbenin altında dört yanında aslan başı bulunan bir süs havuzu yer almaktadır.

Hamamlarda asma kat olarak bilinen bölümü temsil eden ikinci katta, nalınlardan hamam taslarına her biri ayrı detaylara sahip hamam eşyalarının bulunduğu sergileme alanının yanı sıra Eskişehir'in sıcak sularının ve hamamlarının anlatıldığı Eskişehir Hamam Belgeseli Gösterim Odası bulunmaktadır.

Türasaş Devrim Otomobilleri Müzesi

Açık ve kapalı olmak üzere iki bölümden oluşan alanda TÜRASAŞ ve Demiryolu tarihini yansıtan çeşitli objeler yer almaktadır. Türkiye'nin ilk yerli aracı olma özelliğini taşıyan ve 1961 yılında TÜRASAŞ Eskişehir tesislerinde Türk mühendisleri ve işçileri tarafından üretilen Devrim Otomobili, 1956 yılında yapımına başlanan ilk minyatür buharlı Mehmetçik Lokomotif, 2200 tipi Buharlı Lokomotif, 24000 tipi Lokomotif ait makinist kabini ve daha fazlası müze koleksiyonunun parçası olarak TÜRASAŞ Devrim Arabaları Müzesinde sergilenmektedir.

TCDD Müzesi

TCDD Müzesi Eskişehir 1997 yılında Eskişehir Şube 13 Şefliği malzeme ambarından alınmıştır. Boyattırılarak şube bürosunda getirilen ve sergilenen Osmanlı İmparatorluğu zamanında Almanya devletine lale motifi olarak imal edilmesi için siparişi yapıp, 1908 yılında üretilip o yıllarda teslim alınarak TCDD'de uzun yıllar kullanılan sobanın gelenler tarafından ilgi çekmesiyle 1998 yılında bir müze açılması fikri ortaya atılmıştır.

Müzede sergilenen başlıca eserler; Gar Makasçı personelin eski kıyafeti ve aydınlatma işaret fenerleri, atölyelerde kullanılan demirci ocağı ve pürmüzler, lamba ve fenerler, telgraf makinası ve telem makinesi, Atatürk'ün Nutuk'da bahsettiği telgrafçı Manastırlı Hamdi Bey posta pulu, Tülomsaş Gen. Müd.ce üretilen yük ve sarnıç vagon maketleri, A.Hilmi Duman beyin eski gar/istasyon binaları arşiv sergisi, Anadolu Osmanlı şirketine ait evrak ve demiryol dergileri, Anadolu Osmanlı Demiryolu Müdüriyeti'nin kullandıkları kokartlar (mühürler), Mersin-Adana arasında kullanılan telgraf modeli, dikiş makinası, tren şefi sıhhiye sandığı yol bağlantı tip ve aletleri, kurp raylarını yağlama aleti ve tren şefi çantası, terazi, film makinesi, küçük minyatür trenlerin hareketlerini sinyallere göre yaptığı

gar ve istasyonları gösterir maket, CTC muhaberat, masa telefonları, eski radyo, Tülomsaş Genel Müdürlüğü'nde imal edilen yük vagonunun minyatürü, TCDD bilet muhafaza dolabı, gişelerde bulunan bilet kompostörü, Osmanlı İmparatorluğu zamanında Almanya'ya sipariş edilerek Almanya tarafından Lale motifleri ile süslenerek 1908 yılında imal edilen kömür sobalarıdır.

Cumhuriyet Tarihi Müzesi

23 Nisan 1994 tarihinde Anadolu Üniversitesi tarafından Eskişehir'in Odunpazarı semtinde kurulan Cumhuriyet Tarihi Müzesi, 1916 yılında inşa edilen Numune Mektebi binasının restore edilmesi sonucu ziyarete açılmıştır. Cumhuriyet tarihinin anlatılması ve bu tarihin önemli eserlerinin sergilenmesi amacıyla güden müze, Kurtuluş Savaşı eserleri ile başlıyor. Cumhuriyet Tarihi Müzesi'nde sergilenen eserler arasında Mustafa Kemal'in hayatına dair unsurlar ve Kurtuluş Savaşı'nın destanını anlatan unsurlar bulunmaktadır. Bununla birlikte, Cumhuriyet devrimlerini anlatan eserler, yakın tarihin sosyolojik ve siyasal ifadesiyle alakalı kitaplar ve çeşitli eserler de görülmeye değer. Kurtuluş Savaşı dönemini anlatan 131 orijinal fotoğrafın bulunduğu Cumhuriyet Tarihi Müzesi'nde; Çanakkale Savaşı fotoğrafları, kongrelerden kareler ve Büyük Taarruz dönemini anlatan fotoğraflar insanın içine işleyecek kadar etkileyicidir.

Kurtuluş Müzesi

Büyükşehir Belediyesi tarafından restorasyonu tamamlanan Mestanoğlu Halil Konağı Kurtuluş Müzesi olarak halka hizmet vermektedir. Çağdaş teknolojiyle bilgi ve belgeyi harmanlayan Kurtuluş Müzesi'nde Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş tarihi hakkında bilgi verilmektedir. Müzedeki Kurtuluş savaşı anıları ziyaretçilere duygusal anlar yaşatmaktadır.

Eskişehir Kent Belleği Müzesi

Eskişehir Kent Belleği Müzesi; Eskişehir Kent Belleği Müzesi 18 Ekim 2012 tarihinde ziyarete açılmıştır. Tarih, Kültür Mirası, Etnik Kültür, Kültür ve Sanat, Eğitim, Ekonomi, Genetik Miras, Spor ve Benim Eskişehir'im olmak üzere toplam 9 farklı tema ve 120 röportajdan oluşan sözlü tarih arşivine sahiptir. Sayısının her geçen gün daha da artması hedeflenen bu sözlü tarih arşivi, müzenin iki büyük salonunda dokunmatik ekranlar aracılığıyla sergilenmektedir.

Aynı zamanda müze içerisindeki sergileme salonunda "Building Intercultural Dialogue Between City Museums in Eskişehir and Den Haag (Eskişehir ve Den Haag Müzeleri Arasında Kültürlerarası Diyalog Kurulması)" isimli proje kapsamında yapılan "Sendeki Eskişehir" isimli sanat yarışmasında dereceye giren 13 eser müzede kalıcı olarak sergilenmektedir.

Kent Belleği Müzesi; dijital tabanlı teknolojik bir müze olduğundan, sürdürülebilirlik anlayışına da uygun olup dijital bir kütüphane görevini üstlenen arşivi ile yerli ve yabancı ziyaretçilerin yanı sıra pek çok araştırmacıya da kaynak olmaya devam etmektedir.

Çağdaş Cam Sanatları Müzesi

Cam Sanatları kategorisinde Türkiye'de ilk açılan müze içerisinde, yerli ve yabancı sanatçıların kendi atölyelerinde yapıp bağışladıkları cam sanatının eşsiz eserleri yer almaktadır. Müze, Tarihi Odunpazarı Evleri arasında yer almaktadır. Çağdaş Cam Sanatları Müzesi ile Eskişehir, cam müzesi olan dünyanın nadir kentleri arasında yer alırken, müzenin, cam işçiliğinin doğduğu Anadolu'nun bu kentinde açılması da ayrı bir önem taşımaktadır.

İmren Erşen Oya Müzesi

İmren Erşen Oya Müzesi, Türkiye'de ve Dünya'da oya konusunda bir ilk olarak 03 Haziran 2022 tarihinde, Eskişehir'in tarihi Odunpazarı bölgesinde ziyarete açılmıştır.

Müzedeki oyaların tamamı sanatçı İmren Erşen'in uzun yıllar içerisinde Anadolu'nun hemen her köşesinden topladığı eserlerden oluşmaktadır. Oya Müzesinde 8.500'e yakın eser bulunmakta olup bunların 5.000'nden fazlası iğne ve boncuk oylar diğerleri ise etnografik eserlerden oluşmaktadır. İmren Erşen Oya Müzesi'nin sergileme alanları ikinci ve üçüncü katta yer almakta olup her iki katta da birer "Orta Alan" ve bu orta alanlara açılan üçer sergi salonu yer almaktadır. Oyalar, salonlara yerleştirilen vitrinlerde bütünlük sağlamak için kullanılan etnografik malzemelerle birlikte sergilenmektedir.

Müzenin ikinci katındaki duvarlarda halk sanatı örneklerinden cam altı eserler de mevcuttur. Sergileme alanlarının büyük kısmında iğne oyalı üfürük yazmalar, boncuk oylar, boncuk işlerinden örnekler, seramik ve cam eserler sergilenmektedir.

Aynı zamanda müzenin en üst katında yer alan "Gelin Odası" ve "Sünnet Odası" özel tasarım alanları olarak düzenlenmiş olup Türk aile yaşantısını ve geleneksel sanatları bir bütün içinde ziyaretçilere sunmaktadır. Aynı katta yer alan "Üç Güzeller Odası"nda ise duvarda boydan boya oluşan yüklükte; gelin çeyizi örnekleri, cam vitrin içerisinde gelinlik, mankenler üzerinde yöresel Eskişehir kıyafetlerine ait örnekler gösterilmektedir.

Binanın tescilli olması ve tekerlekli sandalye ile ziyaretin mümkün olmaması sebebiyle, müzenin giriş katında tekerlekli sandalye kullanan ziyaretçiler için dokunmatik kiosk ile müzeyi "360 Derece Sanal Tur" ile gezebilmelerine olanak sağlanmıştır.

Odunpazarı Belediyesi Cam Sanatları Merkezi ve Cam Sanatları Müzesi

Cam Sanatları Merkezi; Sıcak Cam Atölyesi, Alevle Şekillendirme Atölyesi ve Galeri olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Cam sanatçıları, burada her gün seyircilerine üretim ve gösteri yapmaktadır.

Sıcak Cam Atölyesi; Bu atölyede serbest cam şekillendirme ve üfleme yöntemiyle cam üretimi yapılmaktadır. Ortalama 1250 derecede eritilen camlar, cam sanatçıların elinde şekillendirilmekte, yaklaşık 500 derecelik fırınlarda soğutma işleminden sonra satışa sunulmaktadır. Hiçbir kalıp malzeme kullanılmadan üretilen bu işlerin her birisi kendine özgü özel üretimlerdir. Sıcak Cam Atölyesinde özel sipariş üzerine üretimler de yapılmaktadır.

Çağdaş Cam Sanatları Müzesi; 2007 yılında Büyükşehir Belediyesi, Anadolu Üniversitesi ve Cam Dostları Grubu'nun iş birliği ile kurulmuştur. Türkiye'nin ilk cam müzesinde 58 yerli, 10 yabancı sanatçının eserleri teşhir edilmektedir.

Cam Sanatları Merkezi

Cam sanatının tüm inceliklerini öğrenmek isteyen vatandaşların büyük ilgi gösterdiği, cam sanatının nadide örneklerinin sergilenip satışının yapıldığı merkezdir.

Uluslararası Çağdaş Seramik Sanatları Müzesi

Sanat Sokağı içinde yer alan, sanatçı Zehra Çobanlı'nın yanı sıra yerli ve yabancı 86 sanatçıya ait 122 eserin sergilendiği Uluslararası Çağdaş Seramik Sanatları Müzesi Tarihi Odunpazarı Bölgesi'nde

bulunmaktadır. Müzede ayrıca sanatçı Zehra Çobanlının katkılarıyla düzenlenen Firçanın Sırdaki İzi Sempozyumu'na katılan sanatçıların eserleri de yer almaktadır.

Birbirinden özel eserlerin sergilendiği müzede ziyaretçiler, seramik eserlerin yapım aşamasında kullanılan malzemeleri ve teknikleri de inceleme şansı yakalamaktadır.

Anadolu Üniversitesi Karikatür Müzesi

Karikatür müzesi binası; 1900'lü yılların başında yapıldığı tahmin edilen ve konut olarak kullanılan tarihi Odunpazarı Evlerinden biri olan yapının restorasyonla yenilenmesi ile oluşturulmuştur. İki katlıdır ve toplam alanı 265 metrekaredir. Müze, Türkiye'de bir ilk olan Karikatür Sanatını Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin yan kuruluşudur. Müzede her daim sergi, değişken sergi bölümleri, portreler odası, Türk karikatür ustaları odası, Eskişehirli karikatürcüler odası ile kitaplık bölümleri bulunmaktadır. Müzede karikatür çalışmalarının yapılabileceği mekânlar da tasarlanmıştır. Müzenin alt kat salonunda yerli ve yabancı karikatürcülerin sergileri de aralıklı olarak sürdürülmektedir. Müzeden araştırma amacıyla da yararlanılmaktadır. Bu amaçla bir kitaplık oluşturulmuştur. Müzede kitap, kartpostal, poster ve hediyeelik eşyalar da ziyaretçiler tarafından satın alınabilmektedir.

Yunus Emre Yazı Sanatları Müzesi

Yunus Emre'nin insanlık kültürünü dünyaya tanıtan değerli eserlerin sergilendiği Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Yazı Sanatları Müzesi; yazı tarihi, kaligrafi, tipografi ve grafik tasarım alanlarında çalıştay, söyleşi, sergi ve etkinliklerine ev sahipliği yapan, güzel yazıyla güzel sözün, gelenekle geleceğin buluştuğu, sözlerinin biçimlere dönüştüğü, sevginin, sanatın ve tasarımın harmanlandığı bir merkez olarak faaliyet göstermektedir.

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Sanatlar Bölümünün "Gelin tanış olalım" çağrısıyla, Uluslararası Anadolu Kaligrafi ve Tipografi Etkinliği kapsamında Türkiye'nin ve dünyanın dört bir yanından davet ettiği hat ustaları, grafiti sanatçıları, yazı tasarımcıları ve sanatçıların eserleri Yunus Emre Yazı Sanatları Müzesi galerilerinde dev bir koleksiyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Alanında öncü sanatçı ve tasarımcılar, Yunus'un aydınlık düşüncelerini yepyeni biçimlerde yorumlayarak bu güzel sözleri kendi özgün estetikleriyle ve yazı dilleriyle perçinlediler, yeni nesillere aktarılmasında önemli katkılar sağlamaktadır. Yazı Sanatları Müzesi bu güçlü koleksiyona ve yazı tasarımı alanında sergilere kapılarını açan, tüm yazı sanatı meraklılarının bilgi alışverişinde bir araya geleceği bir buluşma noktasıdır.

Kazan Tatarları Kültür Müzesi

Eskişehir kültürüne önemli ölçüde katkıda bulunan Kazan Tatarlarının tarihi geçmişini yansıtan eserler yer almaktadır.

Zühal Yorgancıoğlu Moda Tasarım Müzesi

23 Haziran 2023 tarihinde açılışı gerçekleştirilen Zühal Yorgancıoğlu Moda Tasarım Müzesi, Türk sanat ve kültürünü dünya çapında tanıtan ve uluslararası camiada "Madam Z" olarak tanınan Zühal Yorgancıoğlu'nun üççeyrek asırlık çalışmalarını Eskişehir halkı ile buluşturmaktadır.

Avlu Eskişehir Sanat Kompleksi'nin geniş alt galerisinde yer alan Zühal Yorgancıoğlu Moda Tasarım Müzesi, Türkiye'nin ilk Moda Tasarım Müzesi olma özelliğini taşımaktadır. Müzede, bir Cumhuriyet kadını olan Zühal Hanımın Anadolu kültüründen ilham alarak ürettiği 52 adet kıyafet tasarımının yanı sıra, kendisine ait orijinal 42 eskiz çalışması da açıklamaları ile birlikte sergilenmektedir.

Lületaşı Galerisi (Müzesi)

Kurşunlu Külliyesi Hanıkahı olarak adlandırılan bölümde, 2008 yılından bu yana 60 sanatçıya ait 400 civarında eser bulunmaktadır. Dünya üzerinde en kaliteli lületaşı Eskişehir'de çıkarılmaktadır. Bu nedenle Eskişehir'in simgesi haline gelmiş bir madendir. "Eskişehir taşı" olarak da anılır.

Tayfun Talipoğlu Daktilo Galerisi (Müzesi)

Türkiye'nin ilk daktilo galerisi Eskişehir Odunpazarı Belediyesi tarafından açılmıştır. Gazeteci Tayfun Talipoğlu'nun daktilo koleksiyonundan oluşan galeride aynı zamanda Türkiye eski Başbakanı Bülent Ecevit'in ve birçok farklı kişinin daktilosu bulunmaktadır.

Ahşap Eserler Galerisi

Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi Kervansarayı içinde yer alan galeride, uluslararası sanatçıların Odunpazarı tarihi bölgesindeki festivallerde üretmiş olduğu eserler sergilenmektedir.

Eldem Sanat Galerisi

Eskişehir'in Tarihi Odunpazarı Evleri bölgesindeki 2019 yılında açılan Eldem Sanat Galerisi, Fırın ve Dalyancı Konağı olmak üzere iki mekânında karma ve kişisel sergilere, söyleşilere, film gösterimlerine, yerleştirmelere ve disiplinler arası etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Galeride, programlarını oluştururken farklı üretim ve düşünme biçimlerini, bağımsız projeleri, güncel ekonomik, ekolojik ve toplumsal konulara ilişkin alternatif bakış açılarına öncelik vererek çok sesli diyalog yöntemlerini, ifade ve sanatsal özgürlüğü, deneyselliği ve eleştirel düşünceyi desteklemeyi amaçlamaktadır.

Yeşil Efendi Konağı, Atatürk ile Bir Gün Galerisi

Asıl adı Yeşil Efendi Konağı olan bu yapı, 1890 yılında Odunpazarı'nın sayılı zenginlerinden ve Cumhuriyet'in ilk milletvekillerinden olan Yeşil Efendi lakaplı Halil İbrahim Efendi tarafından yaptırılmıştır. Bu konağın önemli bir özelliği de; Kurtuluş Savaşı'ndaki Eskişehir ziyaretinde Mustafa Kemal Atatürk'ü ağırlamış olmasıdır. Bu galeride, Kurtuluş Savaşı sırasında bu bölgede bulunan materyallerden oluşan ve Savaşın hazırlıklarını içeren canlandırma ve de Türkiye'de ilk defa uygulanan "artırılmış gerçeklik" uygulaması ile Atatürk ve Yeşil Efendi ile buluşma şansı yakalanabilmektedir.

Osman Yaşar Tanaçan Fotoğraf Galerisi

Odunpazarı Kurşunlu Külliyesi içinde yer alan galeri 4 ana mekân ve 1 sergi alanından oluşmaktadır. Salonlardan biri arşiv ve kütüphane odası olarak, diğeri ise tamamen fotoğraf çekim alanı için ayrılmıştır. Diğer 2 salonda eski fotoğraf makineleri sergilenmekte olup, sergi alanında belli aralıklarla fotoğraf sergileri düzenlenmektedir.

Çağdaş Sanatlar Galerisi

Atatürk Bulvarı Hasan Polatkan Kültür Merkezi arkasındaki oyun alanını tadilatla sanat galerisine dönüştüren Odunpazarı Belediyesi, burada önemli sergilere ev sahipliği yapmaktadır. Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu Kırım Tatar Galerisi

Mustafa Abdülcemil Kırımoğlu Kırım Tatar Galerisi

Eskişehir'in etnik kimliğinde önemli rol oynayan Kırım Türkleri'nin Eskişehir'de kültür, sanat ve sosyal faaliyetlerini yürüteceği, örf adet ve geleneklerini yaşatacağı nadide bir kültür merkezidir.

Ergün Başar Portre Galerisi

27 Ekim 2023 tarihinde ziyarete açılan Ergün Başar Portre Galerisinde toplam 50 eser sergilenmektedir.

Bu eserlerden bir tanesi orijinal Atatürk portresi olup diğer 49 eser ise Atatürk ve Türkiye'de ilkleri başarmış pek çok tanınmış kişinin portrelerinden oluşmaktadır.

Galerinin Ergün Başar'a ayrılan bir bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde duvarlarda Ergün Başar'ın otoportresi, biyografisi, katıldığı sergiler, başarıları ve Suat Çağlayan ile Silvan Güneş'in kendisi hakkında söylemiş olduğu sözleri yer almaktadır.

Berna Türemen Kedi Sanat Evi ve Ali İsmail Türemen Mavi Sanat Evi

17 Aralık 2022 tarihinde ziyarete açılan Berna Türemen Kedi Sanat Evi ile insanlara hayvan sevgisini aşılamak ve hayvan hakları konusunda toplumsal duyarlılığı arttırmak amaçlanmıştır.

Sanat Evi'nin giriş katında; kedi kitapları koleksiyonu, kedili halı-kilim dokumaları ve kediye dair birçok objenin bulunduğu bir oda, birinci katında; mermer ve seramik kedi heykellerinin bulunduğu orta sergileme alanı ile değerli sanatçıların kedilerle ilgili tablolarının ve heykellerinin sergilendiği iki oda bulunmaktadır. Sanat Evi'nin ikinci katında ise Berna Türemen'in kendi eserleri, kazanmış olduğu ödülleri, kişisel fotoğrafları ve anılarının sergilendiği bir salon ve iki oda yer almaktadır.

Ali İsmail Türemen Mavi Sanat Evi'nde, Sanatçı Ali İsmail Türemen'in doğa sevgisini ve mavi dünyasını sanatseverlerle buluşturmak amacıyla bugüne kadar ürettiği eserleri sergilenmektedir.

Sanat Evi'nin giriş katında; Ali İsmail Türemen'in kendi yapmış olduğu seramik heykelleri, tabloları, çini sobası ve atölyesinde kullandığı malzemeleri yer almaktadır. Birinci katında ise yağlı boya tabloları, kişisel eşyaları ve biriktirdiği deniz kabukları bulunmaktadır.

Yağcızade Konağı (Ataol Behramoğlu Kitaplık ve Müzesi)

1754 yılında zengin bir yağ tüccarı tarafından yaptırılmıştır. Rivayete göre, yağ tüccarı, çok sevdiği eşini amansız bir hastalıktan kaybedince, kızının da aynı hastalığa yakalanma ihtimali olduğunu düşünüp dışarı çıkmasını yasaklamıştır. Kızının sıkılmaması için de konağa "cihannüma" denilen seyir köşkünü yaptırmıştır. 265 yıllık tarihi olan bu özel konak, Odunpazarı Belediyesi tarafından restore edilerek, Türk edebiyatının önemli isimlerinden olan ve aynı zamanda barış şairi olarak tanınan Ataol Behramoğlu Kitaplığı'na dönüştürülmüştür. Müze-kitaplık içerisinde Ataol Behramoğlu'nun Odunpazarı Belediye'sine bağışlamış olduğu 7000 kitap ve birçok önemli edebi yapıt yer almaktadır.

Bey Konakları

Eskişehir'in ilk derebeyleri tarafından yaptırıldığı bilinen yapılar restore edilerek "Bey Konakları" adı altında kullanıma açılmıştır.

Kaymakam Konağı

1733 yılında yapılan ve Eskişehir il olmadan önce kaymakamlık olarak yönetildiğinde kaymakamın ikamet ettiği konaktır.

Akçacılar Konağı

Akçacılar ailesi tarafından Kırım'dan göçen ustalara yaşadıkları yerin mimari özelliklerini yansıta-cak şekilde inşa ettirilmiş bir konaktır.

Hafız Ahmet Efendi Konağı

1717 yılında Hafız Ahmet Efendi tarafından yaptırılmıştır. Hafız Ahmet Efendi aynı zamanda bir lüle-taşı ustasıdır. İşlemiş olduğu lületaşından bir asa Mustafa Kemal Atatürk'e hediye edilmiştir. Bu asa, günümüzde Anıtkabir'de sergilenmektedir. Aynı asanın diğer bir eşi de İran Şahı Rıza Pehlevi'ye hediye edilmiştir.

Kayıkçılar Konağı

Odunpazarı yerlilerinden olan ve Kayıkçılar olarak bilinen bir aile tarafından yaptırılmıştır.

Balkan Kültür Evi

19. yy dönemine ait mimari izler taşıyan bu yapı, Balkan kültüründen doneler sunarak Eskişehir'in kültür çeşitliliğine önemli katkı sağlamaktadır.

Kuzey Kafkas Kültür Evi

Balkar-Karaçay kültürünün günümüze ulaşmış gelenek ve göreneklerini yaşatan ve Eskişehir'in kültür zenginliklerine önemli katkı sağlayan bir yapıdır.

Kafkas Kültür Evi (Ayvazlar Konağı)

Usta Ayvaz Konağı olarak da anılmaktadır. 1790 yılında Usta Ayvaz tarafından yaptırılmıştır.

Atlıhan El Sanatları Çarşısı

1850'li yıllarda Eskişehir'in büyük toprak sahiplerinden Takattin Bey tarafından yaptırılmıştır. Çevre köy, kasaba ve şehirlerden gelen pazarcıların, seyyahların ve köylülerin hem kendilerinin hem de hayvanlarının konaklaması için yapılmış bir handır. Günümüzde, özgün mimarisine uygun olarak düzenlenen han, lületaşı, gümüş, toprak ve cam geleneksel sanat ürünlerinin teşhir ve satışının yapıldığı bir çarşı olmuştur.

Kırk Ambar Çarşısı

Otantik atmosferi ile yerli ve yabancı konukların gözdesi olan Kırk Ambar Çarşısı'nda atölyeler ve küçük hediyelik eşya dükkanları yer almaktadır. Çarşı'nın en önemli özelliği ise, kadın girişimciler tarafından işletiliyor olmasıdır.

Arasta El Sanatları Çarşısı

İçerisinde cam, çini ve seramik eserlerin sergilenip satıldığı iki katlı, modern mimariyle oluşturulmuş el sanatları çarşısıdır.

Atatürk Lisesi

Kuruluşu İstiklal Savaşı'ndan çok önceye dayanan okulun en önemli özelliklerinden birisi, 16 Ocak 1933 yılında Eskişehir'i ziyareti sırasında Atatürk'ün bu yapının lise olarak kullanılmasına karar vermiş olmasıdır. Atatürk Lisesi binası, Odunpazarı Kentsel Siti koruma planı içinde yer alır ve anıtsal yapı olarak tescillenmiştir.

TÜRBELER

Odunpazarı bölgesinde, Mevlevi tarikatı mensuplarının ve dönemin ileri gelen şeyhleri ile İslam dininin önemli şahsiyetlerinin türbeleri bulunmaktadır.

Kurşunlu Külliyesi ve Camii

Tarihî Odunpazarı Evleri'nin yanında bulunan külliye ve tarihi evler adeta birbirini tamamlar ve ziyaretçileri geçmişe götürecek bir yolculuğa çıkarmaktadır. Kurşunlu Külliyesi, 16. yüzyıl Osmanlı Dönemi'ne ait bir eserdir. Osmanlı Devleti vezirlerinden Çoban Mustafa Paşa tarafından 1517 yılında yapılmıştır. Kurşunlu Külliyesi'nin mimarı muhtemelen, Mimar Sinan'dan önce mimarbaşı olan, Acem Ali'dir. Gerçek adı Alaeddin Ali Bey olan Acem Ali (Acem Alisi ya da Esir Ali diye de bilinir) klasik Osmanlı mimarlığında adı bilinen ilk mimarbaşıdır (1519-1537).

Külliyeye; cami, şadırvan, zaviye (küçük tekke), talimhane, harem, imaret, Mevlevi şeyhlerine ait türbe ve iki kervansaraydan oluşmaktadır. Caminin kubbesi kurşunla kaplı olduğundan Kurşunlu Camii adını almıştır. Günümüzde Külliye içinde yer alan kervansarayda Sıcak Cam Üfleme Atölyesi ve Cam Sanatları Merkezi bulunmaktadır. Bu kısım Uluslararası Odunpazarı Cam Festivali ve birçok etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Külliye'nin mektep bölümü, 2010 yılından bu yana kütüphane olarak kullanılmaktadır. Medrese bölümünde ise (hanıkâh ve Mevlevi Âsitanesi olarak da adlandırılır) günümüzde dünyada açılan ilk Lületaşı Müzesi bulunmaktadır. Ayrıca Osmanlı döneminde eğitim görenlerin konaklama amacıyla kullandıkları odalar bugün atölyeye dönüştürülmüştür. Kurşunlu Külliyesi'ne 2017 yılında Osman Yaşar Tanaçan Fotoğraf Müzesi açılmıştır. Müzede; Fotoğraf Sanatçısı Osman Yaşar Tanaçan tarafından bağışlanan 372 adet fotoğraf makinesi, fotoğraflar, fotoğrafçılıkta kullanılan çeşitli aletler, kitap ve dergilerden oluşan koleksiyon yer almaktadır

Hasan Dede Türbesi

Kurşunlu Külliyesi'nin hemen arkasındaki küçük bahçede yer alır. Hasan Dede, 19. Yüzyıl ortalarında Eskişehir Mevlevihanesi'ni faal hale getiren bu dergâhın en önemli şeyhlerindendir. Aynı yerde Hasan Dede'nin oğlu ve bu dergâhtan önemli kişilerin kabirleri de bulunmaktadır.

Ahu Mahmud Dede Türbesi

Kurşunlu Külliyesi'nin arka tarafında yer alan bu türbe bir evin içerisinde bulunmaktadır.

Mehmet Sadık Efendi Türbesi

Mehmet Sadık Efendi, Eskişehir'de yaşamış, zamanın belediye görevlerinde bulunmuş Halveti tarikatı şeyhidir.

Şeyh Edebali Türbesi

Şeyh Edebali, Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Bey'in kayınpederidir. Türbesi, Odunpazarı Mezarlığı'nın içindedir. Bu türbe II. Abdülhamit tarafından restore edilmiştir.

Yunus Emre Türbesi ve Mezarı

Eskişehir'in 115 km doğusunda Mihalıççık kazasına bağlı Yunus Emre (Sarıköy) köyündedir. 13. yüzyılda, Eskişehir'de bulunan Yunus Emre'nin mezarı Yunan işgali sırasında yıkılmış, 1949 yılında yapılan bir çeşmenin arkasına taşınarak yeni bir mezar yapılmıştır. Bu mezar 13. yüzyıl Selçuklu mimarisi üslubunda yapılmış, rumi, palmet dekorlu mezar lahti birbirlerine kemerlerle bağlanmış, sekiz sütunlu etrafı açık anıt mezarın ortasına yerleştirilmiştir. Bu anıt mezarın bulunduğu yere 1982'de bir kültür evi, cami ve şadırvan eklemiştir. Aynı zamanda buraya Yunus Emre'nin bir de heykeli konulmuştur. Kültür Evinde kurulan müzede ise Yunus Emre'yi tanıtan kitaplar, Yunus Emre'nin dörtlüklerini içeren levhalar sergilenmiştir. Burada Yunus Emre'nin ilk mezarından arta kalan mimari parçalar ile bazı etnoğrafik eserler de bulunmaktadır. Yunus Emre tüm insanları sevgiye, birlik ve beraberliğe çağıran halk aşığıdır. Mezar taşının ön cephesinde yazılı olan "Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım, sevelim sevillelim, dünya kimseye kalmaz." sözlerinde Yunus Emre'nin yaşam felsefesi özetlenmektedir.

Seyit Battalgazi Türbe ve Külliyesi

Eskişehir merkeze yaklaşık 40 km uzaklıkta bulunan Seyitgazi ilçesinde yer almaktadır. Anadolu'nun Bizans İmparatorluğu egemenliği altında bulunduğu M.S. 700 yıllarında İslamiyet henüz Anadolu'da yayılmamıştı. İslamiyet'i kabul etmiş olan Emeviler Anadolu'nun içlerine akın yaparak Anadolu'yu ele geçirmek ve İslamiyet'i yaymak istemişlerdir. 720-740 yıllarında sıklaşan bu akınlardan birinde Seyit Battalgazi lakabı ile anılan efsaneleşmiş halk kahramanı, bugünkü Seyitgazi ilçesinin bulunduğu (antik adı Nakolea) Mesih Kalesi olarak bilinen bölgede 740 yılında şehit

düşmüştür. Bizans'a karşı büyük kahramanlıklar gösteren ve İslamiyet'in Anadolu'da yayılmasına büyük katkı yapan Seyit Battalgazi adına 1207-1208 yıllarında Anadolu Selçuklu Sultanı I. Alaattin Keykubat'ın annesi Ümmühan Hatun tarafından türbe ve cami yaptırılmıştır. Daha sonra, Ümmühan Hatun için de buraya 2 katlı bir türbe eklenmiştir. Osmanlı Devleti'nin kuruluş ve gelişme dönemlerinde onarım ve eklemelerle burası bir külliye halini almıştır. Osmanlı Devleti döneminde vakıflaştırılmış, Cumhuriyet Dönemi'ne kadar dini eğitim, tören ve toplantıların yapıldığı medrese ve tekke olarak kullanılmıştır.

Himmet Baba Türbesi

Himmet baba, Seyyit Battal Gazi'nin yakın arkadaşıdır. Türbe Eskişehir ili 'ne bağlı Seyitgazi İlçesi'nin Kümbet köyü kayalığındadır. Plan, teknik ve malzeme özellikleriyle 13. yüzyıla tarihlenmektedir. Dıştan sekizgen gövdeli, içeriden daire planlıdır. Giriş kapısında Bizans Dönemine ait mermer mimari parçalar kullanılmıştır. Himmet Baba Türbesinin girişindeki at üzerine binmiş figür Türklerin binlerce yıl öncesindeki defin ritüelini hatırlatmaktadır.

Şeyh Sücaaddi-i Veli Külliyesi ve Türbesi

Sultan Şucâeddin hakkında çok önemli bilgiler veren Velâyetnâme-i Sultan Şucâeddîn'e göre 15. yüzyılın ilk yarısında yaşamış, Çelebi Mehmed, II. Murad dönemlerini görmüş, Rum Abdalları zümresine mensup önemli bir alp-eren gazidir. Şeyh Şucâ Menkıbesi'nde anlatılanlara göre Bursa, Kütahya, Manisa dolaylarındaki zaviyelerde yaşayan şeyhlerin onunla çok iyi ve saygı temelli bir ilişkisi vardır. Buralar eski Germiyanogulları ve Saruhanogullarının bulunduğu yerler olup Babâî ayaklanmasının arkasından gizlenmek için denetimin daha az olduğu bu bölgelere yerleşmişlerdir. Şeyh Şucâ'nın Abdal Hakkı, Abdal Mecnun, Abdal Yakup ve Abdal Mehmed gibi muhtemelen Babâîlerin yaşayan şeyhleri ile ilişkisi vardır. Şeyh Şucâ'nın yörede yaşayanlar dışında daha sonra Balkanlardaki birçok faaliyetleri bilinen Otman Baba gibi derviş ve şeyhlerle de ilişkisi bulunmaktadır. Otman Baba'nın Balkanlara gitmeden buralarda dolaştığı ve Şeyh Şucâ'yı pîr olarak kabul ettiği menkıbesinde anlatılmaktadır. Külliye, Seyitgazi'ye 7 km uzaklıktadır. Adına her yıl haziran ayında şenlikler düzenlenmektedir.

PARKLAR

Kentpark

Kentpark, 300 bin metrekarelik alanda yer almaktadır. Kentpark içinde açık ve kapalı yüzme havuzları, Türkiye'de bir ilk olan yapay plaj, restoranlar, at binme alanları, oyun grupları bulunmaktadır. Eskişehir, Kentpark projesi ile Türkiye'nin denizi olmayan bir kentinde plaja sahip olma ayrıcalığını kazanmıştır. Kent Park'ın Porsuk Çayı'na bakan kısmında oluşturulan özel alanda Türkiye'nin ilk yapay plajı inşa edilmiştir. Gerçek deniz kumu ile donatılan plaj, özellikle yaz aylarında denize gidemeyen kent halkının deniz keyfini yaşamalarına olanak sağlamaktadır. 350 metre uzunluğunda olan yapay plajın yanı başında biri çocuklara olmak üzere iki de açık yüzme havuzu bulunmaktadır. Ziyaretçilerin deniz keyfini yaşadıkları Akdeniz sahillerini anımsatan plajı ile meşhur Kentpark'ta dolaşırken park içerisinde yer alan Manej'de ata binme deneyimi yaşanabilmektedir.

Sazova Bilim Kültür Sanat Parkı

400.000 metre karelik araziye kurulu olan tematik park, öncesinde ziraat fakültesinin boş arazisiyken günümüzde Eskişehir'in en büyük parkı olma özelliğine sahiptir. İçerisinde 1.200 kişi kapasiteli tiyatro yapısı bulunmaktadır. Eskiden fabrika işçilerinin ulaşımını sağlayan dekovil treni parka gelen ziyaretçilere nostaljik bir tur fırsatı sağlamaktadır. 25.000 m² 'lik gölet su sporları için tasarlanmıştır. Sazova Bilim Kültür ve Sanat Parkı içerisinde ziyaretçileri bekleyen Masal Şatosu, Kalyon Gemisi, Bilim Deney Merkezi, Sabancı Uzayevi, Hayvanat Bahçesi ve Eti Su Altı Dünyası görülmeye değer merkezlerdir.

Hayvanat Bahçesi ve Akvaryum Dünyası

Eskişehir Hayvanat Bahçesi dünyamızı birlikte paylaştığımız türlerin çeşitliliğini; bu türlerin doğal yaşam alanlarının özelliklerini ve yaşam alanlarının korunmasının önemini göstermek amacıyla kurularak 29 Nisan 2017 tarihinde kapılarını ziyarete açmıştır.

Memeliler, kuşlar, sürüngenler ve böcekler ek olarak bünyesindeki sualtı dünyasında da balıklar ve omurgasız su canlılarıyla zengin bir koleksiyona sahiptir. 58.000 m² alan üzerine kurulu Hayvanat Bahçesi içerisinde ayrıca 27.000 m²'lik bir Japon Bahçesi de bulunmaktadır.

Bir biyoçeşitlilik hikayesi anlatmak üzere kurgulanmış olan Eskişehir Hayvanat Bahçesinde ziyaret esnasında farklı coğrafyalardan birçok farklı türün kendi habitatlarına en uygun şekilde tasarlanmış yaşam alanlarında gözlemleme fırsatı bulunmaktadır.

Ülkemizin ve dünyamızın sahip olduğu biyoçeşitlilik hakkında farkındalığın oluşması ve korunmasına yönelik, çeşitli hedef kitlelere eğitim ve etkinlik programları da düzenleyen Eskişehir Hayvanat Bahçesi, oluşturulan eğitim programlarında yaban hayatı, doğa, iklim krizi, nesli tehdit altındaki türler gibi konuları ele almaktadır. Bugüne kadar çok sayıda ziyaretçiye ağırlayan Eskişehir Hayvanat Bahçesi, EAZA (Avrupa Hayvanat Bahçeleri ve Akvaryumlar Birliği) üyesidir.

Vecihi Hürkuş Havacılık Parkı

Vecihi Hürkuş Havacılık Parkı ya da eski adıyla Eskişehir Hava Müzesi, 1988 yılında ağırlıklı, 1. Hava İkmal ve Bakım Komutanlığı elinde bulunan uçakların restore edilerek sergilenmesi sonucu oluşturulmuştur. Ankara-İstanbul yolu üzerinde bulunan müze açık hava müzesi şeklinde olup Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsü'nün karşısındadır. Müzenin toplam alanı 39.000 m²'dir. Müzenin açık alanında, çeşitli tip ve modellerde sivil ve savaş uçakları ayrıca bir adet polis helikopteri yer almakta, kapalı mekânında ise pilot giysileri, rozetler, maket uçaklar ve uçak motorları sergilenmektedir.

Şelale Park

Hem gündüz hem de akşam saatlerinde kent ışıkları ile muhteşem bir manzaraya sahip Şelale Park'ta Eskişehir'i tepeden izlemenin keyfini çıkarabilirsiniz. Çankaya Mahallesi'nde bulunan Şelale Park'ta parka adını veren bir yapay şelale, çocuk oyun alanı, çocuk spor alanı, yürüme yolları, seyir terası, ahşap yel değirmeni, mini amfi tiyatrosu ve oturma alanlarının yanı sıra Don Kişot ve Sanço Panço Heykelleri de bulunmaktadır.

Uğur Mumcu Parkı

Cam bir fanus içinde yer alan Uğur Mumcu'nun bombalı saldırıya uğradığı 06 YR 245 plakalı aracının, bir ibret anıtı olarak ayakta durduğu Uğur Mumcu Parkı, araştırmacı gazeteciliğin öncü isimlerinden Uğur Mumcu'nun anısına yapılan parkta 16 farklı şehirden gelen mermerlerle hazırlanan ve gazete kupürlerinden oluşan Uğur Mumcu Anıtına da ev sahipliği yapmaktadır.

Cumhuriyet Parkı

Cumhuriyet'in ilanının 95. yıldönümünde Odunpazarı Belediyesi tarafından Eskişehir'e kazandırılan Cumhuriyet Parkı 16 .000 m² alana sahiptir. Park içerisinde yer alan Cumhuriyet anıtı, müzikli ve animasyolu gösteri havuzu, amfi, oyun alanları, spor alanı, koşu yolu ile misafirlerine huzurlu ve keyifli bir alan sunmaktadır.

Kanlı Kavak Raif Özgür Parkları

Odunpazarı İlçesinde bulunan Kanlıkavak ve Raif Özgür Parkı, Avrupa'da yer alan parklarla yarışır güzelliktedir. İçinden Porsuk Nehri'nin geçtiği park yeşil doğası ile özellikle yaz ve bahar aylarında ziyaretçilerin akınına uğrayan 10.000 m² alana sahiptir. Parkta, biri engelli çocuklar için olmak üzere 2 adet çocuk oyun alanı da bulunmaktadır. Kanlıkavak Parkı'nda doğa içerisinde spor yapmayı seven vatandaşlar için fitness alanı da mevcuttur.

Basın Parkı

"Düşünceyi Açıklama ve Haber Alma Özgürlüğü"ne sahip çıkan parkın girişinde Anayasanın 28. maddesi olan "Basın hürdür, sansür edilemez" bendinin yazılı olduğu bir tabelanın yer aldığı Basın Parkı'nda basın şehitleri için de Basın Şehitleri Anıtı bulunmaktadır.

Haller Gençlik Merkezi

Eskişehir'de bulunan tarihî "Yaş Sebze ve Meyve Hali Binası'nın restore edilmesi ile oluşturulmuştur. Burada, hediyelik eşya dükkânları, büfeler, kafeler ve barlar bulunmaktadır. Haller Gençlik Merkezi; Şehir Tiyatrosu sahnelerinden Tepebaşı Sahnesi, sergi salonu, kitabevi ile kültür sanat etkinliklerine de ev sahipliği yapmaktadır.

Şehr-i Aşk Adası

Eskişehir'e aşk şehri imajının yerleşmesi adına, 2010 yılında açılışı yapılan Şehr-i Aşk Adası, Porsuk Çayı üzerinde kurulu bir yapay adadır. Açılışına birçok yerli ve yabancı ünlünün katıldığı Şehr-i Aşk Adası, Eskişehir halkı tarafından oldukça heyecanla karşılanmıştır. Şehr-i Aşk Adası'nın yapıldığı yıl, şehrin tamamı aşk motifleriyle süslenmiştir. Hatta aşkı anlatmak için Eskişehir'de yaşadığına inanılan Yunus Emre'nin dizelerine de yer verilmiştir. Şehr-i Aşk Adası'na ulaşım bir köprüyle sağlanmakta olup ada yemyeşil bir alanın kuşattığı küçük bir akarsu ve bir park alanı adanın içerisinde bulunmaktadır.

GASTRONOMİ

Eskişehir mutfağında hamur işleri ve etli yemekler büyük yere sahiptir. Balkan ve Tatar mutfağının etkilerinin oldukça hissedildiği bir yemek kültürü vardır. Şehirde isim yapmış en meşhur lezzet ise "çi börek"tir; Tatarlar "çi" kelimesini güzel anlamında kullandığından bu lezzetli böreğin adı da buradan gelmektedir. Balaban Kebap da en meşhur yiyecekler arasında yer alan özel soslu bir kebaptır.

Met helvası da oldukça meşhur bir tür tatlıdır. Adı çelik çomak benzeri bir oyundan olduğu, eskiden bu oyunu büyükler oynar, kaybeden taraf da diğerine helva yapıp ikram ettiği bilinmektedir. Zaman içinde oyunla helva aynı adla anılır olmuştur. Eskişehir'e özgü coğrafik işaretli lezzetler; Eskişehir simidi, met helvası, Sivrihisar döğme sucuğu, Sivrihisar arabaşısı ve hoşmelim tatlısı, Sivrihisar kelem dolması ve muska baklavası, çibörek'tir.

İLÇELER

Eskişehir'in 14 tane ilçesi bulunmakta ve bu ilçelerin çoğu da ciddi turizm potansiyeline sahiptir. İlçelerin sahip olduğu nüfusa ait bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Eskişehir İlçe Nüfus Sayıları (2023)	
2023 Yılı / İlçe	Nüfus Sayısı
Alpu	10678
Beylikova	6016
Çifteler	14926
Günyüzü	5679
Han	2352
İnönü	6244
Mahmudiye	7715
Mihalgazi	3037
Mihalıççık	8576
Odunpazarı	421469
Sarıcakaya	4651
Seyitgazi	13481
Sivrihisar	20478
Tepebaşı	390116

Kaynak: TÜİK, 2024

Alpu

M.Ö. 2000 yıllarında Frigya olarak anılan bölgeyi Hititler, Hitit topraklarına dahil edilmiştir. Çok geçmeden Frigler, Hitit egemenliğine son vererek geniş bir alana yayılır ve Alpu İlçesinin de içinde bulunduğu Eskişehir Ovasına yerleşerek bir krallık kurmuştur. M.Ö. 116 yıllarından sonra bütün Frigya, Roma İmparatorluğunun idaresine geçerek, bu bölgede Roma-Frig halkı kaynaştırılarak iskân ettirilmiştir.

1071 Malazgirt savaşından sonra Selçuklu uç beylerinden Bozhan, halen ismi "Bozan" olan mahallesine bir han yaptırmış ve 6 aile olarak buraya yerleştirilmiştir. İlçenin ismi Altı-Altı-Alpu olarak ses değişimine uğramış ve günümüze ulaştırılmıştır. Kemalpaşa mahallesi, buraya yerleşen 6 hânenin sonradan gelişerek büyümüştür. Bu mahalleye, aynı zamanda "Eski Alpu" denilmektedir.

1921 tarihinde Yunan işgaline uğrayan yöre, 1922 yılında Sakarya Meydan Muharebesinin ardından büyük oranda yanmış ve harap edilmiş olarak geri kurtarılmıştır. 1936 yılında Romanya ve Bulgaristan'dan gelen göçmenler, buradaki Fevzipaşa Mahallesini oluşturmuşlardır.

Alpu'nun turizm potansiyeli;

- Gümüş Savat Ustalığı
- Büğdüz Tarihi Selçuklu Camii

Beylikova

M.Ö. 13. yüzyılda Anadolu ile birlikte Eti uygarlığı yaşayan Frigya Bölgesinde bulunan Beylikova, aynı yüzyılın sonlarına doğru Trak ve Friglerin akınlarına uğrar. Traklar ilk defa M.Ö. 5 bin yıllarında birinci Truva şehrini kurmuşlardır.

Frigyalılar Tuna boylarından gelerek, boğazı geçmiş, birinci Truva şehrini yıkmış, ancak ikinci defa yeniden kurulmuştur.

Dönemin önemli şehri Gordion Beylikova yakınlarında Sakarya üzerindedir. Frigya halkı çiftçilikle geçindiği ve bazı katı kurallarının olduğu, örneğin bir öküz kesene ya da sapan tahrip edene ölüm cezası verildiği bilinmektedir.

M.Ö. 606 yılında Lidyalılar, Anadolu ve Frigya bölgesine hâkim olmuşlardır. M.Ö. 546 yılında İran kralı Lidya'yı istila ederek Perslerin hâkimiyetine sokmuştur. Ancak bu devirde Eti Uygarlığı devam etmiş, İran sanatına ait olan saray sanatını Anadolu'da göstermişlerdir.

Fikir, adet ve yaşayışta değişiklik yapan bir imparatorluk olarak Roma Devleti, Sezar devrinde Porsuk nehri kıvrımı boyunca bölgeye hâkim olmuştur. Fakat Roma Devleti'nden kalma herhangi bir eser yoktur. Bunun nedeni ziraata uygun olan bir arazi olan yörede inşaata elverişli malzeme olmamasıdır.

11. yüzyılda Anadolu Selçuklu Devleti Kütahya ve Eskişehir'i Türk topraklarına katmıştır. 1157 yılında; Anadolu Selçuklu Devleti, hükümdar Sancar'ın ölümü ile parçalanmış ve birçok beylik kurulmuştur. Selçukluların eline geçen bölge at besleme bakım merkezi ve büyük bir ahır olarak kullanılmaya başlanmıştır. Arazi bu iş için çok elverişlidir. Daha sonraları orduya hayvan yetiştiren bir merkez olmuştur.

1305 yılında Ali Ağa, Topçu Süleyman ve Hail Ağa tarafından Beylikahır kurulmuştur. Bulgaristan'ın Belestina kasabası ve çevresinden gelen Pomakları Osmanlı padişahı buraya yerleştirmiştir. 1 Mayıs 1930 tarihinde Bucak Merkezi olmuştur. İlk Bucak Müdürü Akşehirli İsmet Bey'dir. Ahır kelimesi beğenilmediğinden Belediyenin müracaatı üzerine 28 Eylül 1985 tarihinde Beylikova adını almıştır.

Çifteler

Çifteler ilçe merkezine yerleşim M.S. 1500 yıllarında olmuştur. 1795 yılında Konya Kozan'dan hareket eden Kozanoğlu'na, Çifteli denen bu yere gelmekte ve yerleşmektedir. Bu dönemde adı Çiftlükü-Humayun olmuştur.

Erzurum dolaylarından gelen ve Kumarcı Adası'na yerleşen Zorba Salih'in ölümünden sonra, oğlu Kumarcı Mustafa'nın çevrede tam bir derebeylik hayatı sürmeye başlaması ve artan baskılar üzerine Kozanlızade Abdurrahman ağa, Devlet'ten devletten yardım istemiştir. Osmanlı Devleti Bursa üzerinden 1814 yılında Mustafa Paşa Komutasında askeri birlik göndermiştir. Kumarcının Kumarcı'nın malikanesi basılmış ve kendisi ile adamları öldürülmüştür. Köy bu dönemde Çifteören-Çifteevler adını almıştır. Bu baskından sonra, ilçe merkezinde, bugünkü su deposunun bulunduğu yerin çevresine askeri kışlalar yapılmıştır. Bir de askeri hastane kurulmuştur.

Eminekin, Ilıcabaşı köylerinde de askeri kışlalar yapılmıştır. Bütün bu askeri birliklerin maaşını, iaişesini ve yemeğini Kozanlızade Abdurrahman ağa karşılamıştır. Osmanlı Devleti tarafından Hacı Kozanlızade Abdurrahman ağaya Devlet nişanı ile birlikte birçok hediye gönderilmiş ve takdir edilmiştir. Bu dönemde Köyün adı Çifteler olmuştur. 1914 yılında Muzaffer Paşa zamanında idare Mahmudiye'ye taşınmıştır.

Çifteler'in turizm potansiyeli;

- Sakaryabaşı Kaynak
- Sakaryabaşı Mesire Alanı

Günyüzü

1932 Yılında Bucak olan Günyüzü Nahiyesi'ne 1972 yılında Belediye Teşkilatı kurulmuş, Günyüzü İlçesi 1990 yılında müstakil ilçe olmuştur. Günyüzü İlçesinin arazileri ova görünümünde ise de yer yer yüksek dağ ve kayalıklar arazideki düzlüğü bozmaktadır.

Selçuklular ve Osmanlılar döneminde İç Anadolu Bölgesi'nin en büyük yerleşim birimlerinden birisi olan Sivrihisar'la sürekli etkileşim içinde olmuştur. Şu an ilçemize bağlı Yazır Köyü ve Kayakent Kasabası ile Sivrihisar bölgesinin en büyük ve zengin yerleşim yeridir. Yine bu dönemde üzüm bağları ön plana çıkmış ve Anadolu'nun en güzel üzümleri bu burada yetişir hale gelmiştir.

Yine Kurtuluş Savaşı döneminde ilçenin yakınlarında çok şiddetli çarpışmalar yapılmıştır. Savaş döneminde kasabada bulunan Eryiğit Dağı, bölge halkı tarafından bir sığınak ve barınma yeri olarak kullanılmıştır.

Günyüzü'nün turizm potansiyeli;

- Kavuncu Sakarya Köprüsü
- Çakmak başı
- Kilise
- Çukur Çeşme
- Geçek Camii

Han

Tarihi ticaret ve kervan yollarının (Kral Yolu – Hac, Kervan ve Sefer Yolu (Bağdat Yolu)) kesiştiği bir yerde kurulan ilçenin, bazı kaynaklardan tespit edilen adları şunlardır. Kakkabocome – Kakkabas – Hüsrev Paşa Hanı – Hanköy – Hüsrev Paşa Köyü – Yenihan (Çamlıbel – Kızılkilise) – Çifterlû (Çifteli) – Han Barcunlu 1900'da çıkan 3644 sayılı Kanun ile de ilçe ismi Han olarak belirlenmiştir.

İlçede ilk yerleşimler Hititler'e kadar dayanmaktadır. Erten Mahallesi'ndeki Erten Höyük, Karaağaç Höyük, Kulapa Höyük (Bakır Çağından II. Bine kadar tarihlendirilir) ile Yazılıkaya'daki Midas Şehri'nin doğuya bakan yamaçlarındaki kayalara işlenmiş Hitit Rölyefleri, Hitit kalıntılarıdır. Bu nedenle ilçenin Hititler döneminde (M.Ö. 3500) yerleşim gördüğü kesin olarak söylenmektedir.

M.Ö 1200 yıllarında Balkanlar'dan gelen Frigler, bölgede bulunan Hitit egemenliğine son verilmiştir. Friglerin başkentinin Gordion (Polatlı) olması bu bölgedeki etkinliklerini kuvvetli kılmıştır. Tarihçi Herodot'un üzümünden ve bağlarından övgü ile bahsettiği Yeşil Vadi, Sağlıklı Frigya (Phrygia Salutaris) ilçenin topraklarını da kapsamaktadır.

Friglerin kurdukları Galatia (Ankara), Gordion (Polatlı), Pessinus (Ballıhisar), Dorylaion (Eskişehir) ve Midas City (Yazılıkaya) gibi önemli yerleşim merkezlerinden Midas City ilçenin sınırları içindedir. Burada en önemli kazıyı Fransız Gabriel yapmıştır. Bu araştırmalar M.Ö. 12. yüzyıl sonrası bazı saldırılara uğrayarak doğu topraklarını kaybeden Friglerin M.Ö. 11. yüzyıl başlarında bölgemizde ikinci altın devirlerini yaşadığını ortaya koymuştur. Daha çok kaya kabartma ve yazıcılığına önem veren Friglerin alfabesi henüz tam çözülememiş olup bu konuda bazı bilim çevrelerince çalışmalar devam etmektedir.

Friglerin egemenliğine son verenler Kimmerler'dir. Sonra da merkezleri Sard (Manisa) olan Lydialılar'ın egemenliklerini genişletmeleri üzerine bölgeye hâkim oldukları görülmektedir. Fakat Frigler tarıma, Lydialılar ise ticarete önem verdiklerinden, Lydialılar ilçede yerleşim yeri kalıntısı bırakmamışlardır. Ancak ticaret yolu olarak yapılan Sard'dan Dorylaion'a uzanan "Kral Yolu" ilçeden geçmiş olup, kalıntılarını görmek mümkündür.

Lydialılar'ın egemenliğine Persler'in son verdiği (M.Ö. 546) ve Makedonya Kralı Büyük İskender'in Anadolu'ya geçmesi (M.Ö. 334) ile Hellenizm İmparatorluğunun egemen olduğu bilinmektedir.

M.Ö. 2. yüzyılda bütün Hellenizm İmparatorluğu toprakları Roma İmparatorluğu'nun eline geçmiştir. M.S. 395 yılında Roma İmparatorluğunun ikiye bölünmesiyle İstanbul merkez olmak üzere oluşan Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) tüm Anadolu'nun hakimi olmuştur. (MS 395-1071)

Kral Yolundan başka İstanbul'dan Konya ve Kayseri'ye oradan Suriye ve Irak'a giden Kuzey-Güney ticaret ve sefer yolunun ilçeden geçmesi ile ilçenin önemi bu dönemde artmıştır. İlçe merkezi başta olmak üzere Yazılıkaya, Erten, Akhisar, Gökçeyayla, Başara, Karakuyu, Alevkilise, Üççeşmeler gibi daha birçok yerde Roma-Bizans döneminden kalma çok sayıda yerleşim yeri ve tarihi kültür varlığı kalıntısı mevcuttur.

Seyit Battal Gazi Türbesi'nin komşu ilçe Seyitgazi'de olması Emeviler zamanında seferlerin ilçeye kadar ulaştığını göstermektedir. Bu bölge orta çağın ikinci yarısında Türk, Bizans ve Haçlı ordularının geçiş ve savaş yeri olmuştur. Selçuklular'dan sonra Osmanlı Beyliği'nin kurulduğu bölge ilçemize yakın olup, ilçe topraklarının Osman Bey'in amcası Dünder Bey Vakfı'na ait topraklar arasında olduğu rivayet edilmektedir. Osmanlı döneminde ilçe topraklarında ilk yerleşimlerin nasıl ve nerelerde olduğu konusunda kaynaklarda bilgiye pek rastlanılmasa da, Bozüyük istikametinde kuzeybatıdan gelen sefer ve kervan yolunun şimdiki Han İlçesi merkezinden geçtiği öteden beri bilinmektedir. Evliya Çelebi bu yerin, Seyitgazi'den sonraki menzil olduğunu belirtmiştir. Türk devri sefer ve kervan yolunun öncüsü olan Bizans Yolu'nun da Han'dan geçtiği anlaşılmaktadır. Han'dan, Osmanlı Devrinde geçen İstanbul-Eskişehir-Konya-Adana yolu "Anadolu", "Anadolu Orta Kolu" olarak adlandırılır.

IV. Murat döneminde Vezir-i Azam Hüsrev Paşa Bağdat Seferi'ne giderken, bölgenin önemini kavramış ve buraya bir kervansaray, cami, hamam ve çeşmeler yaptırmak amacıyla vakıf kurmuştur. 27 Nisan 1631'de tanzim edilen bu vakfiyeden öğrenildiğine göre Karahisar-ı Sahib (Yani Afyon Karahisar) sancağında Barcunlu'da Ulu Kilise denilen yerdeki bu hayır eserlerini kurduran, halen Sadrazam olan "Saadetli ve mekremetlü" Hüsrev Paşa'dır. "Ayende ve revendenin" konaklaması için bir kervansaray, hamam ve camiden ibaret olan bu külliye için etraftaki köylerin çoğu vakfedilmiş ve gelirinin nasıl kullanılacağı tasrih edilmiştir.

Han'ın turizm potansiyeli;

Han İlçesi kültür turizmine yönelik tarihi eserler bakımından çok zengindir. Dünyaca ünlü Yazılıkaya (Midas City) ve Midas Anıtı yanında, Hüsrev Paşa Camii, Hüsrev Paşa Hamamı, Hüsrev Paşa İlkokulu, Meydan Çeşmesi, Yer Altı Şehri, Antik Kervan ve Sefer Yolu, Kral Yolu, Kulapa, Karaağaç, Erten ve Yazılıkaya höyükleri bunlardan bir kaçıdır. İlçe hudutları içerisinde 40'a yakın Hitit, Frig, Roma-Bizans yerleşim birimi ve kalıntıları vardır. Bunların hemen hemen % 85'i tescil edilmemiştir.

Roma-Bizans tarihlerinde ve haritalarında adı geçen Kakkabas, Kakkabocome, Malya, Aurtaum gibi şehirler ile henüz adları tespit edilemeyen Osmanlıların Alev Kilise dedikleri şehir ile Başara Mahallesi'nde ve Karakuyu'da Roma şehirleri vardır.

İnönü

Kasabanın kuzeyinde, şimdiki adı Eserönü olan mevkideki kalıntılardan toplanan sütun başlıklarının incelenmesinden varılan sonuca göre, kasabanın kurucuları Frigler'dir.

Romalıların Anadolu'ya yerleşmesinden sonra M.S.395'te Bizans İmparatorluk toprakları arasına katılmıştır bu halen İnönü kalesi denilen Bizans yapısı inlerden ve Kandilli köyünden çıkan tarihi eserlerden anlaşılmıştır. Bizanslar zamanında kasabanın şimdiki yerine yani kayaların önüne çekildiği anlaşılmaktadır. Kasabanın Bizanslılar zamanında adının Basilika olduğu anlaşılmıştır.

Osmanlı döneminde önce Anadolu eyaletine, sonra Hüdavendigâr vilayetine bağlı; merkezi Bilecik olan Ertuğrul sancağına bağlı Söğüt kazasına bağlı bir köy olan İnönü, Kurtuluş Savaşı'nda 1. ve 2. İnönü Muhabereleleri'nin geçtiği yerdir. 1920 yılında Yunan işgaline uğrayan ve 4 Eylül 1922'de işgalden kurtulan İnönü köyü, 1923'te il yapılan Bilecik'in Söğüt ilçesine bağlanmıştır. 1926 yılında Söğüt'ten ayrılan Bozüyük ilçesine bağlı bucak merkezi olan İnönü, 1963'te Eskişehir'in merkez ilçesine bağlanmış, 1987 yılında ilçe olmuştur.

İnönü ayrıca Türk Kurtuluş Savaşı'nda önemli bir yere sahiptir. Mustafa Kemal'in Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşaya çektiği telgrafta da belirttiği gibi Türk'ün akus Talihinin yenildiği yerdir. İnönü 16 ay Yunan işgalinde kalmış, Yunanların İzmir'de denize dökülmesi ile 4 Eylül 1922'de bu işgal sona ermiştir.

İnönü'nün turizm potansiyeli;

- İnönü Mağaraları
- Pınarbaşı Tesisleri
- İnönü Savaşları Karargah Müzesi
- THK İnönü Eğitim Merkezi
- Şeyh Kuddusi Cami ve Türbesi

- Sultan Alaaddin Cami
- İnönü Oklubalı Mahallesi Anıt Ağaçları
- Alçengel Şifalı Su
- Martlı Suyu
- Yukarı Havuz
- Ilıca

Mahmudiye

Mahmudiye'nin tarihte eski bir yerleşim yeri olduğu çevrede bulunan höyük tümölüslerinden ve inşaat kazılarında bulunan kalıntılardan anlaşılmaktadır.

Mahmudiye adının kaynağı Osmanlı İmparatorluğu'nun ıslahatçı hükümdarı olarak bilinen 2. Mahmud'ur. İlçedeki eski tapu kayıtlarında da büyük bir kısım arazi Mahmud San-i Vakfı olarak görülmektedir. Şahısların sahip oldukları tapularda da alınış yeri Mahmud San-ı Vakfı olarak kayıtlıdır. Böylece ilçenin II. Mahmud'un adından dolayı Mahmudiye ismini aldığı bilinen bir gerçektir. Mahmudiye, 1880-1885 yıllarında Kafkasya'dan gelen 30-40 hanelik çerkezlerin yerleşmesiyle Atikçerkez mahallesi olarak kurulmuştur. Daha sonra Bulgaristan, Rumeli ve Romanya'dan gelenlerin Atikçerkez mahallesine iskan ettirilmesiyle büyük bir köy halini almıştır.

1918 yılında başlayan I. Dünya Harbinde çevre halkı istiklali için yapılan tüm savaşlarda Milli Kuvvetlere maddi ve manevi yardımlarda bulunmuştur. Bu arada memleketin Yunanlılar tarafından istila edilmesi üzerine Mahmudiye'deki Çiftlikat-ı Hümayun önce Kırşehir sonra da Çankırı'ya nakledilirken Katil İlyas çetesi tarafından yağma edilmiştir. Geriye kalanlar da Esenboğa'ya nakledilmiştir. Yunanlılar, Polatlı'ya doğru ilerlerken Mahmudiye halkının elinde kalan hayvanlarını almışlardır. Sakarya Savaşı'ndan sonra geriye kaçan düşman, Mahmudiye'de ayakta kalan evleri yakıp yıkmış, düşman yakıp yıkmaya işiyle uğraşırken Türk Kuvvetlerinin sıkıştırması üzerine ağırlıklarını toplayamadan Kırkkız Dağı istikametinde çekilmiştir. Türk Kuvvetleri de Çal Tepesine mevzilenecek uzun bir süre durdurmışlardır.

Mahmudiye'nin turizm potansiyeli;

Mahmudiye ilçesinde 1815 yılında 2. Mahmut tarafından Osmanlı ordusunun at ihtiyacını karşılamak için Çiftlikat-ı Hümayun adıyla kurulan Anadolu Tarım İşletmesi'nde yaklaşık 200 yıldır safkan Arap atı yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Halen ilçede faaliyet gösteren Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne (TİGEM) bağlı Anadolu Tarım İşletmesi ile özel çiftlikler ve Türkiye Jokey Kulübü (TJK) Pansiyon'unda 1500 civarında safkan Arap atı bulunmaktadır.

İlçede, at pansiyonculuğunun yanı sıra damızlık ve yarış atı yetiştiriciliği yapan çok sayıda işletme faaliyet göstermektedir. "Altyapı, coğrafi konum, yetişmiş insan gücü, eğitim durumu, tarihsel gelişim" gibi etkenlere göre de, Mahmudiye her yönüyle atçılığın önemli merkezlerinden biri olma özelliğini korumaktadır.

Mihalgazi

Yörede ne zamandan beri yerleşik hayata geçildiği bilinmemekle beraber, gerek tarih öncesinde, gerekse tarihi devirlerde çeşitli uygarlıkların etkisi altında kaldığı bilinmektedir.

Eskişehir çevresinde yapılan prehistorik araştırmalar, bölgede paleolitik (Eskitaş) döneminde yerleşmeler olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Bizanslılar döneminde ilçenin yer aldığı Orta Sakarya Vadisinin etkin olarak yerleşilen yerlerden olduğu bilinmektedir. Nitekim yörenin Bizanslılardan beri yerleşim yeri olduğu, çeşitli kesimlerinde bulunan ve günümüze kadar erişebilen bazı tarihi kalıntılardan (Kale kalıntıları, taş ambar, su yolları, mezarlar, küpler ve süs eşyaları) anlaşılmaktadır.

Selçuklular döneminde merkezi Eskişehir olan Sultanönü Sancağı'na bağlı olan yöredeki Sakarya Nehri boyundaki köylerin tamamı 1466'daki tarihlerden beri bilinmektedir. Sözü edilen tarihlerde Bozaniç, Sakarılica, Demirciler ve Alpagut birer (yaya) köyü olarak Karaoğlan (Taycı) köyü olarak teşkilatlanmış olup, ilçenin eski adı Gümele'dir.

Ertuğrul Gazi'nin Söğüt 'de Osmanlı Devleti'nin temellerini atarken, özellikle kış aylarında Sakarya Nehri boylarında askerlerini barındırdığı bilinmektedir. Yöre 1292 de Müslümanlığı seçerek Osman Gazi ile birlikte çok sayıda sefere katılan Harmankaya Tekfuru Köse Mihal' e kılıç hakkı olarak verilmiştir. Bu nedenle ilçe Mihalgazi adını halk arasında bilinen Abdullah Mihalgazi'den almıştır.

Mihalgazi'nin turizm potansiyeli

- Kaplıcalar
- Sakarya Nehri

Mihallıççık

Mihallıççık ilçesi Y. Sakarya kesiminde Sündiken DDağları'nın güneydoğusunda kurulmuş olup, tarihi çok eskilere dayanmaktadır. İlçede eski bir yerleşim alanı olarak yer yer Selçuklular öncesi ve Selçuklular sonrasına ait kalıntılar ile tarihi eserler görülmektedir.

M.Ö. 1200 yılında boğazları geçerek Avrupa'dan gelen Frigyalı'lar Anadolu'ya yayılarak, Hititler'in merkezi olan Boğazköy'ü (Hattuşaş) yıkıp, yakmışlar, halkı kendi egemenlikleri altına almışlardır. Böylece Batı Anadolu'nun büyük kısmını ellerine geçirmişlerdir. Frigyalı'lar Anadolu'ya yerleşmekle Anadolu, Ege ve Avrupa uygarlıklarını birbirine kaynaştırmışlardır. Uygarlıkta hayli ileri giden ve Anadolu'da pek çok tarihi eserler bırakan Frigyalılar Karadeniz'in kuzeyinden gelen Kimmerler'in akınlarına dayanamayıp yıkılmışlardır. Anadolu'nun tarih öncesi üzerinde Kimmerlerin fazla etkisi görülmemiştir. Frigler'in yıkılmasından sonra "Şahin Krallar" devrinde bağımsız bir devlet kurarak az zamanda Frig topraklarının batı kesiminde önemli yerlere yerleşmişlerdir. Lidya Devleti doğudan gelen Med ve Pers'lerin saldırılarına uğramışlar ve M.Ö. 543 yılında yapılan savaşlar sonucu Anadolu egemenliğini Persler'e bırakmak zorunda kalmışlardır. M.Ö. 546 tarihinde Pers orduları Eskişehir ili topraklarından geçen Kral yolunu izleyerek Lidyalılar'ın merkezi Sard'a ulaşmışlardır ve şehri zaptetmişlerdir. Persler akınlar halinde gelip geçici olarak kalmışlardır. Bu nedenle onlara ait tarihi kalıntılar bulunamamıştır. M.Ö. 190 yılında Anadolu, Romalılar'ın egemenliğine geçmiştir. M.S. 395'de Roma İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesi ile de Anadolu Bizanslılar'a bağlanmıştır. Bu dönemden kalan Bizanslılar'a ait eserler ve mezar kalıntıları Eskişehir'in il ve ilçelerinde çokça görülmektedir. Gazneliler'in 1040 yılında Selçuklulara yenilmesiyle ve Selçuklu Hükümdarı Alparslan'ın 1071'de Malazgirt Savaşı'nı kazanması ile Türkler'e Anadolu kapıları açılmış, bölge toprakları da 1074 yılında Türkler'in eline geçmiştir. Anadolu Selçuklu Sultanı Mesud tarafından 1284 yılında fermanla aşiret reisliğinden uç beyliğine getirilen Osman Bey, Osmanlı Devleti'nin kurucusu olmuştur. Gün geçtikçe güçlenen Osmanlı Beyliği 1289 yılında Es-

kişehir çevresini topraklarına katmıştır. Osman oğulları kayı boyundandır. Fethettikleri yerlere kendi boylarından Türkler'i yerleştirmişler ve Türkçe isimler vermişlerdir. Örneğin; Kayı Köyü, Belen, Güreş, Dağcı köyleri gibi. Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda Türkmen dervişlerinin faaliyetleri önem taşımaktadır. Çevredeki Şeyhlerden Şeyh Edebalı'ya büyük saygısı olan Osman Bey onu sık sık ziyaret etmiştir. Bir gün İnönü Beyi'ne misafirlğe giden Osman Beyi, Eskişehir Beyi ve Müttefiki Harmankaya tekfurı Köse Mihal teslim almak istemiş, bunun üzerine çıkan savaşta Osman Bey galip gelmiş ve Köse Mihal'i esir almıştır. Köse Mihal daha sonra Osman Beyle dost olmuş ve (1308-1318) yılları arasında müslümanlığı kabul etmiştir. Harmankaya ve çevresi Köse Mihal'e dirlik olarak verilmiştir. Yapılan araştırmalar töre ve gelenek bakımından Köse Mihal'in başlangıçta başka bir dinden olmasına rağmen ırk olarak Osmagazi'nin ırkından bir kimse olduğu ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Mihaliççık isminin Köse Mihal'den veya oğlu Gazi Mihal'den geldiği yönünde pek çok rivayet mevcut olmakla beraber henüz belirgin olarak hiçbirisi hakkında kesin tarihi belge veya vesika elde edilememiştir.

Şemseddin Sami Kâmusü'l-Alâm, adlı eserinde 1840 tarihinden beri Ankara Vilayeti'nin merkez sancağına bağlı bir kaza olan Mihaliççık hakkında şu bilgileri vermektedir; "Kaza merkezi Kuyucuk Köyüdür. 59 Köyden oluşan kazanın tümü Müslüman olmak üzere nüfusu 15.538'dir. Burada tahıl ve bakliyatın yanında çok çeşitli meyve ve sebze, tütün, susam, pamuk üretimi ve bazı köylerde ipekçilik yapılmaktadır. Kazada kil çıkarılır. Zanaat olarak, seccade, kilim ve çuval dokumacılığı vardır."

Mihaliççık'ın turizm potansiyeli;

- Sorkun Çömlekçiliği
- Gürleyik Şelalesi
- Yunus'un Diyarı

Sarıcakaya

Sarıcakaya tarihi; Sarıcakaya ilçesinde; yerleşik hayata geçişin zamanı kesin olarak bilinmemekle beraber, gerek tarih öncesi, gerekse tarihi devirlerde bölgenin çeşitli uygarlıkların etkisinde kaldığına dair ipuçları bulunmuştur. Eskişehir çevresinde yapılan araştırmalar; bölgede Paleolitik (Eskitaş) döneminde yerleşmeler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Hitit ve Firigler döneminde de bölgede yerleşim olduğuna dair izler vardır. Daha sonra bölgede, sırasıyla Lidya (M.Ö. 676-546), Pers (M.Ö 546-331), Helenler (M.Ö. 331-281), Galetler (M.Ö.:280-189) ve Roma İmparatorluğu (M.Ö. 189-395) dönemleri yaşanmıştır.

Roma ve Bizans dönemlerinde sadece İstanbul'dan Anadolu ve Suriye'ye geçen ana yolun uğrak yeri durumunda olan Eskişehir (Dorylaion), 11. yüzyıldaki sosyal hareketliliğe bağlı olarak önem kazanmaya başlamıştır. Bizanslar döneminde de Orta Sakarya Vadisi etkin olarak yerleşilen yerlerdendir, 8. yüzyıl başlarında Arap saldırılarına uğramaya başlamış ve 708'de Abbas Bin Velid burayı işgal etmiştir. Ancak yörede Arap egemenliği kısa sürmüş ve Bizanslılar Eskişehir'i yeniden ele geçirmişlerdir.

Araplardan sonra bölge, Türk akınına uğramaya başlamış ve Miryakefolon Savaşı'nın (1176) ardından yapılan antlaşma uyarınca Bizanslılar, Eskişehir'i boşaltmışlardır. Ancak Türkler'in yöreye tamamen hâkim olmaları 1196'dan sonra gerçekleşmiştir.

12. yüzyılda Konya'yı merkez yaparak bütün Anadolu'da kalkınma hareketi meydana getiren Anadolu Selçukluları, Marmara tarafına yapılan akınlar için Eskişehir'i kışlak yeri olarak kullanmışlardır. Bu nedenle Eskişehir ve çevresindeki araziler Sultanönü olarak anılmaya başlanmıştır.

Eskişehir bölgesi; Anadolu'nun Moğol hakimiyetine girişi sırasında, Moğol baskısından kaçan binlerce Türk'ün yerleşme yeri durumundaydı. Bu yıllarda bölge Moğol Valilerin'den Coraoğlu Nurettin'in idaresi altındaydı ve oldukça imar görmüştü.

Selçuklular döneminde Eskişehir Selçuklu Türkiye'si'nin uluslararası ticaretten büyük kazançlar sağladığı ticaret yolları üzerindeydi. Bizans sınırları boyunca uzanan yerler bu dönemde "Uç" olarak adlandırılmaktaydı. Bu uç bölgesinde Türkmen gruplarının kalabalık oluşu burada yeni bir beylik olan Osmanlıların doğuşuna yol açmıştır.

Bu dönemde akarsu çevresindeki düzlükler; verimli tarım alanları olduğu için kır yerleşmesinde önemli rol oynamışlardır. Bu nedenle Sultanönü Sancağında köy yerleşmeleri oldukça fazla idi. Nitekim bugün Sakarya nehri boyunca yerleşen ve Eskişehir ilinin kuzey sınırını oluşturan köylerin varlığı 1460'daki tarihlerden beri bilinmektedir. Özellikle Orta-Sakarya Vadisi'nin ana yollardan uzak olup asayiş bozukluklarından etkilenmemesi buradaki yerleşmelerin çoğunun (Beyköy, Küplü, Laçın, Bozaniç, Gümele, Ilıca, Alpagut) hiç bozulmadan günümüze dek gelmelerine sağlamıştır.

Söğüt ve Göynük Dağları'ndayaşayan konar-göçer aşiretlerinin 18. yüzyılın ikinci yarısında sade hayata geçmeye başlamalarıyla, Orta Sakarya'da hem mevcut yerleşmelerin nüfusu artmış hem de yeni yerleşmeler ortaya çıkmıştır.

Sarıcakaya'nın turizm potansiyeli;

- Kuşkonmaz Vadisi'nden Yerli Üretim Kuşkonmaz
- Değerli Taş "Kalsedon"

Seyitgazi

Seyitgazi'ye ilk yerleşim M.Ö. 3000 - 3500 tarihleri arasındadır. Frig döneminde Nakolaion olarak bilinen Seyitgazi'nin ismi Roma dönemi kayıtlarında ise Nacoleia olarak geçmektedir. Selçuklu boyları tarafından Bizans İmparatorluğu'ndan alınmasından (1083-1084) sonra 70-80 hanelik Türkmen halkı bölgeye yerleştirilmiş ve adına da Türkmen Köyü denmiştir. İlçe Seyitgazi ismini Seyyid Battal Gazi Külliyesi yapıldıktan sonra (1207-1208) almıştır.

Friglerden başlayarak canlı bir merkez olan Seyitgazi, Osmanlı döneminde önemi daha da artarak İstanbul Bağdat-Hicaz yolu üzerindeki başlıca konaklama yerlerinden biri olmuş ancak yavaş yavaş eski önemini kaybetmiştir.

Seyitgazi'nin turizm potansiyeli;

- Şeyh Sücaaddi-i Veli Külliyesi ve Türbesi
- Kırka Bor İşletmesi
- Seyyid Battalgazi Külliyesi

Sivrihisar

Sivrihisar, Eskişehir'in en büyük ilçesidir. Çal Dağı'nın uzantısı olan volkanik bir kaya kütlelerinin eteğinde, gökyüzüne doğru yükselen sivri kayalıklarıyla dikkat çeker. Ankara, İzmir ve Eskişehir yollarının kesişme noktasındadır. Eskişehir'e 100, Ankara'ya 135, Afyonkarahisar'a 120, İzmir'e 448, İstanbul'a 427, Çanakkale'ye ise 520 kilometre uzaklıktadır.

Özgün mimari dokusu, tarihi eserleri, önemli şahsiyetleri, kültürel değerleri, doğa sporları, doğal ve yaban hayatı, endemik türleri içeren flora ve faunasıyla bir turizm beldesidir. Tarihi yolların kesişme noktasında Frigler'den, Romalılar'dan, Selçuklular'dan, Osmanlılar'dan devraldığı birçok miras ile ziyaretçilerin ilgisini çeken Sivrihisar, ünlü kral yolunun geçtiği ve Kibele tapınağının bulunduğu Pessinuss, üç kıtadan kuşların konakladığı Balıkdanı Kuş Cenneti, Anadolu'nun en büyük ikinci kilisesi Ermeni Kilisesi Surp Yerortuyun ve başta Anadolu'nun en büyük ahşap direkli camilerinden Ulu Cami olmak üzere onlarca tarihi camii, mescit, çeşme, hamam, eski mahallelerde zamanın donup kaldığı hissini verecektir.

İncili küpe, cebe ve beş bacalı kilim Sivrihisar'ın coğrafi işaretli ürünleridir. Asırlar boyu çeşitli uygarlıkların uğrak yeri olması nedeniyle zengin mutfak kültürü özellikleri taşımaktadır.

Sivrihisar'ın turizm potansiyeli;

- Türkiye'nin ilk açık hava heykel müzesi
- Saat kulesi ve seyir terası
- Tarihi Ermeni Kilisesi Surp Yerrortutyun Ermeni Kilisesi
- Nasreddin Hoca Anıt Mezarı – Kızının Kabri
- Sivrihisar Kilim Müzesi
- Sivrihisar Ulu Cami
- Zaimağa Konağı
- MSÖ Hava ve Uzay Müzesi
- Nasreddin Hoca Kültür Evi
- Alemşah Kümbeti
- Aziz Mahmud Hüdayi Cami
- Arastalar Çarşısı
- Nasreddin Hoca Anıt Parkı
- Hazinesdar - Hoşkadem Cami
- Sivrihisar Tarihi Evleri
- Pessinus Antik Kenti
- Kurşunlu Cami
- Seyyid Şeyh Mahmud Süzani Külliyesi
- Kılıç Mescid Minaresi (Camisiz Minare)
- Akdoğan Mescidi
- Uçapark
- Akbaş Çoban Çiftliği
- Çardak Hamamı
- Balık Damı

ESKİŞEHİR'İN TURİZM KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ

Eskişehir ili konum itibarıyla İstanbul üzerinden büyük Anadolu turuna çıkan turistler için de çekici bir destinasyon olabilecek potansiyele sahip görünmektedir. Yapılan araştırmalarda elde edilen bulgular ışığında temalarına, işlevlerine, kullanılabilirliklerine, farklılık ve özgünlüklerine göre Eskişehir ilinin turizm kaynakları ve potansiyel çekicilikleri 6 alt bölgeye ayrılmıştır. Bunlar;

1. İnönü Hava Sporları Bölgesi
2. Türkmendağı-Yazılıkaya Platosu Jeoarkeoparkı
3. Sivrihisar ve Çevresi
4. Sündiken-Bozdağlar Klimatizm Temalı Ekoturizm Bölgesi
5. Agroturizm Bölgesi
6. Şehir Turizmi Bölgesi

Eskişehir'e gelen ziyaretçilerin çoğunluğu yerli turistlerden oluşmaktadır. Eskişehir'i ziyaret eden turistlerin orta gelir düzeyine sahip, şehir turizmine ilgi duyan kişiler olduğu tespit edilmiştir. Eskişehir'e gelen yabancı turistler ise kongre, sergi, fuar veya diğer profesyonel işler için Eskişehir'de konaklamaktadır.

Turist değerlendirmeleri göz önüne alındığında, Eskişehir'in modern dokusunun içindeki otantik yapısının dikkat çektiği ve ilin yerel halkının misafirperverliğinin ön plana çıktığı görülmektedir. Eskişehir ilinde farklı ve özgün turizm çekiciliklerinden oluşan bir kümelenme için öncelikle şehir ve çevre arasında bir bütünleşmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Turizm çekicilikleri kümesinin gelişmesi, turizmin etkilerinin ilin tümüne yansması anlamına gelecektir. Turizm yatırımlarının ve etkinliklerinin ilin tamamına yayılması hem şehir turizmini hem de diğer ilçelerin merkez yerleşmeleri ile kırsal alanlarını karşılıklı olarak geliştirecek ve/veya destekleyecek etkiler yaratması muhtemeldir. Turizm etkinliklerinin merkezden çevreye doğru yayılması durumunda tarımsal üretimin artması ve değerinde karşılığını bulması, kırdan şehre göçün durması, kırsal alanlarda sermaye birikimi ile ekonomik hareketliliğin canlanması da sağlanabilir. Böylece turizmden elde edilecek gelir yerel halkın refahına dolayısıyla ilin, bölgenin ve ülkenin refahına yansiyabilir. Öte yandan, çekicilik oluşturacak büyük turizm arzlarının il geneline yayılımının sağlanması bölgesel kalkınmanın sağlanması açısından da kritik bir konudur.

Ayrıca uluslararası seyahat hareketini başlatacak oranda büyük birkaç turizm çekiciliğinin geliştirilmesine de odaklanılabilir. Bu konuda aşağıdaki faaliyetler yapılabilir;

- UNESCO tescilli jeoparkın hayata geçirilmesi,
- Gönüllü kadın girişimcilere kırsal turizm eğitimleri projelerinin hayata geçirilmesi,
- Bozdağlar- Sündiken Dağları'na biyolojik çeşitliliği koruyucu milli park/korunan alan statüsünün kazandırılması ve seyir terasları, doğayla uyumlu yeni nesil kamp alanları gibi ekolojik turizm kullanımlarının tasarlanması,
- Yöresel mutfak unsurlarının ulusal ve uluslararası lezzete uygun şekilde geliştirilmesi ve turistik ürünlere dönüştürülmesi, yöresel mutfaklara sağlıklı mutfak vurgusu yapılması,
- Kültürel özellikleri doğru bir şekilde yansıtan yöresel eğlencelerin hazırlanması,
- Termal su havuzları, golf, binicilik, bisiklet gibi sporların bütünleştiği spor turizmi yerleşkelelerinin tasarlanması,

- Şehirden çevreye ulaşımın olanaklarının artırılması,
- Turistik işletmeler ile etkinlik işletmelerinin arasında koordinasyonu sağlayacak bir çatının oluşturulmasıdır. Şehre gelen turistlerin daha uzun süre konaklamaları ve yeni turistlerin gelmesinin sağlanması, turistik işletmelerin şehir ile çevresini bütünleştiren turlar düzenlemesi ile mümkün olabilir.

ESKİŞEHİR'İN ARTIRILABİLECEK TURİZM KAYNAKLARI, HEDEF VE STRATEJİLER

Eskişehir turizmi için belirlenen hedef ve stratejiler şunlardır:

1. Eskişehir turizmine yönelik ürün ve markalarının geliştirilmesi,
2. Eskişehir'e erişebilirliğin artırılması,
3. Eskişehir turizminde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlardaki işgücü ihtiyacının karşılanması ve niteliklerinin geliştirilmesi,
4. Turizm sektöründe faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar arasındaki işbirliği ve koordinasyonun geliştirilmesi,
5. Rakiplere karşı ürünlerin kalitesi konusunda üstünlük sağlanması,
6. Eskişehir turizmi için ortak pazarlama ve iletişim stratejisi geliştirilmesi,
7. Eskişehir, uluslararası festivallere ev sahipliği yaparak kültürel tanıtımın artırılması.
8. Sazova Parkı ve Kentpark'ın hem yerli hem de yabancı turistler için önemli bir doğal alan olarak konumlandırılması,
9. Sakarya Nehri çevresinde düzenlenecek etkinliklerle doğa turizminin teşvik edilmesi,
10. Termal kaynakların sağlık turizmi amacıyla kullanılması,
11. Sağlık turizmi için sağlık kuruluşlarının örgütlenmesi,
12. Çibörek, met helvası gibi coğrafi işaretli ve yöresel gıda ürünlerinin ve kent mutfağının gastronomi festivalleri gibi etkinlikler ve pazarlama çalışmalarıyla bilinirliklerinin artırılması,
13. Uluslararası öğrencilerin artırılması, eğitim turizminin desteklenmesi,
14. Üniversitelerin düzenleyeceği yaz okulları ve sempozyumlar ile eğitim turizminin teşvik edilmesi,

KAYNAKÇA

- Eskisehir-Ekonomik-Gorunumu.pdf (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - Bebk, Eskişehir Ekonomik Görünümü), 2024
- eskisehir.gov.tr
- <https://odunpazari.bel.tr/odunpazari/gezi-rehberi>
- alpu.gov.tr
- beylikova.gov.tr
- cifteler.gov.tr
- gunyuzu.bel.tr
- mihaliccik.gov.tr
- mahmudiye.gov.tr
- saricakaya.gov.tr
- seyitgazi.gov.tr
- eskisehir.bel.tr
- sivrihisar.bel.tr
- bebk-bakanlik-rapor-3-kucuk.pdf
- <http://devrimarabasi.com.tr/?form=MG0AV3>
- <https://web.archive.org/web/20190725082438/http://www.anadolugazetesi.com/gurleyik-selalesi---gurleyik-caglayani---73727.html>
- <https://www.eskisehir.bel.tr/eskisehir-turu>
- TGA Türkiye Turizm Geliştirme Ajansı, Eskişehir, 2024 Ocak-Kasım
- <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/50207/0/siy2023turkcepdf.pdf>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Vecih_H%C3%BCrku%C5%9F_Havac%C4%B1l%C4%B1k_Park%C4%B1
- <https://gezilmesigerekenyerler.com/todd-muzesi-eskisehir/>
- https://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=164
- https://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=165
- https://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=80
- https://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=166
- https://www.eskisehir.bel.tr/icerik-detay.php?icerik_id=10756&cat_icerik=1
- <https://www.anadolu.edu.tr/kampuste-yasam/muze-ve-sanat-merkezleri/yunus-emre-yazi-sanatlari-muzesi>
- <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/eskisehir/gezilecekyer/cagdas-cam-sanatlari-muzesi>
- <https://www.odunpazari.bel.tr/hizmetlerimiz/kultur-ve-sanat-hizmetleri/cam-sanatlari-merkezi>
- https://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=167
- <https://eksav.org/about>
- https://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=169
- https://www.eskisehir.bel.tr/sayfalar.php?sayfalar_id=168
- <tp://bernaturemenkedisanatevi.com/>
- Eskisehir-Ekonomik-Gorunumu.pdf
- file:///C:/Users/Administrator/Desktop/T%C4%B0CARET%20ODASI%20B%C3%9CY%C3%9CK%20DOSYA/Eskisehir-Ekonomik-Gorunumu.pdf
- https://www.dhmi.gov.tr/Lists/IstatisliklerDiger/Attachments/24/T%C3%9CRK%C4%B0YE%20GENEL%C4%B0%20C4%B0STAT%C4%B0ST%C4%B0KLER%C4%B0%202024_g%C3%BCncel.xlsx
- <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/50207/0/siy2023turkcepdf.Ppdf>
- <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=saglik>
- TÜİK - Coğrafi İstatistik Portalı
- file:///C:/Users/Administrator/Downloads/EK-1%20(2).pdf

ESKİŞEHİR TURİZM SEKTÖR RAPORU 2025

Hazırlayan

Dr. Hasan BAKIR

Redaktör

Duygu AKPINAR

Tasarım

Elçin ALPTEKİN

ESKİŞEHİR TİCARET ODASI

İki Eylül Cad. No: 28/6 Odunpazarı-ESKİŞEHİR

P: +90 222.222 26 26 F: +90 222.230 72 33

www.etonet.org.tr / bilgi@etonet.org.tr